

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Cenk. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SCLOVENE

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izključne pooblaščenke za oglaševanje Italijanskega in tuje Izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 1075 Sovražnik ponovil napade na tuniškem bojišču Italijanski bombniki napadli Bono Posebna pohvala polku »Trieste«

Glavni Stan italijanskih Oboroženih sil objavlja:

Sovražnik je včeraj ponovil svoje napade na več točkah zahodnega tuniškega bojišča z močnimi silami in z veliko uporabo topništva in oklepnih sredstev; ti napadi so bili povsod odbiti od naših čet.

Enajsta skupina 21. topniškega polka »Trieste« zasluži zaradi svojega junaštva posebno omembo. Nemški lovci so v boju sestrelili tri letala.

Naši bombniki so večkrat napadli pristaniške naprave v Bono.

Sovražni večmotorni bombniki so napadli Taranto in Reggio Calabria. Noben vojaški cilj ni bil zadet; lažje škodo so utrpeli civilni stavbe. Med civilnim prebivalstvom sta bila v Tarantu dva mrtva in osem ranjenih.

16 angleških ladij potopljenih

Težki sovjetski napadi ob Kubanju začasno popustili - Pri napadu na Dortmund je bilo sestreljenih 36 angleških letal - Bombe na južnovzhodno Anglijo

Hitlerjev glavni stan, 5. maja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje izredno poročilo: Po več dnevnih hudih bojih so nemške podmornice potopile sredi Severnega Atlantika iz polno naloženega konvoja iz Amerike v Anglijo in drugega konvoja, ki je bil od tod na povratku, 16 ladij s skupno 102.000 tonami. Štiri nadaljne ladje so bile zadete s torpedi.

Hitlerjev glavni stan, 5. maja. s. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodnem odseku kubanskega mostišča so težki sovjetski napadi včeraj začasno popustili. V borbah v dnevih 3. in 4. maja je bilo samo na odseku ene nemške divizije uničenih 28 sovražnih oklepnih voz.

V zgodnjih jutranjih urah dne 4. maja so bile naše čete iz naprej pomaknjene loka na fronti pri Krimskaji umaknjene na že dolgo pripravljeno in izgrajeno obrambno postojanko tesno, zapadno od tega kraja. Krimskaja sama je bila po uničenju vseh važnih naprav izpraznjena.

Južno od Ilmenskega jezera je bilo zavrnjenih več sovražnih napadov, ki jih je podpiral močan topniški ogenj in topovski ogenj v salvah.

Letalstvo je nadaljevalo svoje napade proti sovražnemu dovozu podnevi in ponoči in je sestrelilo v dnevih 3. in 4. maja 75 sovjetskih letal.

Na srednjem odseku tuniškega bojišča je sovražnik s podporo oklepnega orožja napadel nemško-italijanske postojanke, bil pa je po manjših vdorih v protisunkih vržen nazaj.

Na ostalih odsekih samo neznatno krajevno bojno delovanje.

Pri vojaško brezpomembnih dnevnih napadih angleških in severnoameriških letalskih sil na dva kraja v francoskem in belgijskem obalnem ozemlju je bilo sestreljenih 5 sovražnih letal brez lastnih izgub. V nadaljnjem so bila 3 angleška ru-

šilna letala uničena v letalskih bojih pred norveško obalo.

Angleški bombniki so preteklo noč napadli zapadno nemško ozemlje ter odvrli številne razdiralne in zažigalne bombe, v glavnem na stanovanjske predele mesta Dortmund. Prebivalstvo je imelo izgube. V mestu je nastala večja škoda na poslopih. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili po dosedanjih vesteh 36 napadajočih letal, med njimi pretežno štirimotorne bombnike.

Močan oddelek težkih nemških bojnih letal je v noči na 5. maja s številnimi razdiralnimi in zažigalnimi bombami obmetaval cilje na jugovzhodu Anglije.

Junaštvo divizije »Hammer«

Berlin, 5. maja. AS. Vojni dopisniki opisujejo obrambne uspehe divizije »Hammer« na vzhodnem bojišču: Po mesec dni trajajočih težkih obrambnih bojih pri Demjansku jugovzhodno od Ilmenskega jezera je tudi divizija »Hammer« dobila nalogo kriti predviden umik nemških čet pred sovražnikom, ki je napadel Demjansk. Vreme je bilo neugodno, tla obup-

na, poleg tega pa je nastopila še odjuga, ki je otežkočala umik tembolj, ker so se morali nemški oddelki pogosto spoprijeti s sovjetskimi prednimi stražami. Sovjetsko poveljstvo pošilja v boj vedno nove množice ljudi, topov in tankov. Nič manjši pa ni bil pogum in bojni duh nemškega vojaka. Nemški vojaki so znali obvladati položaj, ki se je zdel večkrat obupen in se zaporstavljati sovražnim silam z odločno odpornostjo, ki so jo morali čutiti sovražniki. Zadržna sovjetska ofenziva je zahtevala od rdečega poveljstva 14.000 mrtvih in mnogo ranjenih. Pred nemškimi črtami je bilo onesposobljenih 65 tankov in mnogo drugega orožja. Iz tega se vidi večja moč bojne duha in vojaških sposobnosti nemškega vojaka, ki se pokaže tudi takrat, kadar stoji proti nadmočnemu številu ljudi in orožja.

Berlin, 5. maja. AS. Aprila so nemški letalci oddelki in protiletalsko topništvo zbil 600 angleških in ameriških letal, od katerih jih na Sredozemsko bojišče odpade 257.

Berlin, 5. maja. AS. Kakor javljajo iz pristojnih krogov, je sovjetsko letalstvo od letošnjega januarja pa do danes na vzhodnem bojišču izgubilo 4076 letal.

Vdanostna brzojavka Nj. Vel. Kralju in Cesarju

Nj. Vel. Kralj in Cesar se je za izraze vdanosti Ljubljanske pokrajine iskreno zahvalil

Po poročilu, ki ga je imel Visoki komisar v Vladni palači ob drugi obletnici Ljubljanske pokrajine, je bila odposlana naslednja brzojavka:

Ekscelenca Prvi bojni adjutant General Kralja in Cesarja, Rim.

695 Ob drugi obletnici ustanovitve in priključitve Ljubljanske pokrajine, katere velikodušna ureditev je omogočila življenje in gotovo bodočnost v rimskem spoštovanju njenega jezika, kulture in tradicij, s čutom živga občudovanja za velike uresničitve, ki jih je izvedla fašistična vlada na tem ozemlju, duhovščina, župani in imenu prebivalstva ter zastopnikov kulture, pravosodstva in vseh produktivnih kategorij prosijo Nj. Vel. Kralja in Cesarja, naj blagovoli sprejeti ponovne izraze hvalečnosti, globoke vdanosti in verne lojalne podvrženosti. Visoki komisar Graziosi — Gregorij, škof ljubljanski — župan ljubljanski general Rupnik — Predsednik kasacijskega sodišča dr. Lajovic — Rektor univerze prof. Kos — Predsednik Akademije znanosti in umetnosti prof. Vidmar — Podpredsednik korporacijskega sveta dr. Mohorič — Župan Novega mesta dr. Polenšek — Župan kočevski Gabrijan — Župan logaški Oblak — Župan črnomeljski Klemenc — Predsednik Zveze delodajalcev g. Slokar — Predsednik Delavske zveze dr. Alujevič — Predsednik Zadržne zveze profesor Remec — Predsednik Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov inž. Pirkmajer.

Na poslanico hvalečnosti in vdanosti je prispel danes naslednji odgovor: »Ekscelenca Visoki komisar, Ljubljana. Nj. Vel. Kralj in Cesar se živo zahvaljuje obenem z Vašo Ekskelenco oblastem, prebivalstvu, zastopnikom in slojem pokrajine za ljubeznivo misel, poslano mu ob drugi obletnici priključitve. — Minister kraljevske hiše D'Acquarone.«

Poljaki — žrtev angleško-sovjetskega prijateljstva

Berlin, 5. maja. AS. Glasilo nemškega zun. ministrstva »Diplomaško politična korespondenca« se bavi s sporom med sovjetsko in poljsko begunsko vlado v Londonu in označuje sporazumno rešitev, ki ata si jo izmislila v soglasju s sovjetsko vlado, takole:

1. Sovjeti, ki si žele odstranitev poljske begunske vlade, so se za zdaj zadovoljili s tem, da so stopili v stik s poljskim zastopnikom Kerenskima vrste. V tem je treba videti Stalinovo popuščanje Veliki Britaniji, ki se je borila za to, da bi obvarovala svoj ugled pred poljsko begunsko vlado.

2. Stalin se je oddolžil Angliji in Ameriki za izkazano sodelovanje s tem, da je hvalil in podelil uspehe angleško-amerikanske vojske v svoji dnevni zapovedi, naslovljeni na rdečo vojsko dne 1. maja.

3. Stalinovo popuščanje omogoča Angliji in Ameriki, da bosta branila Sovjete zaradi pokolja v Katynskem gozdu, čeprav Stalin doslej še ni pokazal najmanjšega kesanja nad svojimi grehi.

V tej zvezi članek pristavlja, da pomenijo angleški in ameriški ustrahovalni letalski napadi na italijanska in nemška mesta izpolnitev želja, katere je izrekel Stalin.

Nasprotnikove bedastoče

Rim, 5. maja. AS. Včerajšnja »Dokazila o nasprotnikovih bedastočah« pravijo:

»Daily Mail« trdi v dopisu iz Madrida, da je nemški maršal Keitel bil imenovan za poveljnika italijanske protiletalske obrambe.

V nekem drugem dopisu iz Madrida zagotavlja isti list, da je zavezniška zasedba otokov Kerkenna pred Sfaxom »povzročila« v Italiji hudo bojazen, zlasti glede usode Lampeduse in Pantellerie, potem pa tudi večjih italijanskih otokov. »Dopis nadaljuje: »V madridskih diplomatskih krogih vedo, da je Mussolini že zapovedal svojim vojaškim pomorščikom in letalskim sodelavcem, naj pripravijo načrte za obrambo otoških prednih postojank in naj se ne brigajo za druga bojišča, niti ne za bojišče v Afriki. Mussolini namreč sodi, da se to vprašanje tiče samo in zgolj Italije.

»Daily Sketch« trdi, da je poglavar nemške policije Himmler poslal v Rim polkovnika Rimmerja, »strokovnjaka za pobiranje sabotažev«, da bi se posvetoval z voditelji Ovre.

»Daily Telegraph« trdi v nekem dopisu iz Carigrada, da so v Italiji izbruhnili hudi neredi in da je notranji položaj države »zmeden«.

»Daily Sketch« poudarja, da so vse italijanske vojaške in civilne oblasti dobile opozorilo, naj bodo pripravljene na invazijo.

»Times« prinaša Reuterjevo poročilo o imenovanju novega vodstva fašistovske stranke ter o spremembi pravil. Poročilo prinaša pod naslovom »Mussolini zahteva od fašistov novo prisego«.

Ameriški poveljnik na Islandiji ubit

Lizbona, 5. maja. AS. Uradno poročajo iz Londona, da je bil poveljnik ameriških sil na Islandiji, general Franck Maxwell Andrews, ubit pri letalski nesreči v nekem kraju na Islandskem.

Seje madžarske zbornice odgodene

Budimpešta, 5. maja. AS. Na včerajšnji seji je predsednik madžarske zbornice prebral regentov odlok, s katerim je delo zbornice odgodeno za nedoločen čas.

Imenovanje novih nadzornikov fašistovske stranke

Rim, 5. maja. AS. »Uredbeni list« fašistovske stranke objavlja: Duce je določil spodaj našete tovariše, da bodo služili revoluciji kot nadzorniki stranke: Nadzorniki niso člani vodstva stranke, temveč so pri izpolnjevanju svoje naloge podrejeni namrnosti glavnemu tajniku. Dosedanji nadzorniki, ki jih ni v tem seznamu, so razrešeni poslov. Imenovani so: Aielli Umberto, Ceratto Giuseppe, Orsi

Alessandro, Bonamici Sandro; Borsani Carlo, odlikovan z zlato kolajno; vojni slepec; Fantozzi Dino; Assabio Leonardo; Fossa Davide; Gaglioli Olao; Gatto Salvatore; Giuliani Sandro; Giunta Francesco; Manaresi Angelo; Mittica Domenico; Oeffettu Martino; Paladino Pasquale; Pignatelli Valerio; Ravasio Carlo; Sangiorgio Giorgio Maria, Tarchi Angelo, Teccio Vincenzo.

Najvišje špansko odlikovanje za italijanskega vojaka

Rim, 5. maja. AS. Španski poslanik pri Kviralu, Fernandez Cuesta, je v palači poslanstva izročil knežinji Elizabeti Borghese križ Sv. Ferdinanda, ki ga je podelil general Franco v spomin na njenega sina Giuseppeja Borghese, ki je bil med vojno v Španiji poročnik 4. oddelka italijanske legije. Poslanik je v kratkih besedah popisal junaštvo poročnika Borghese, izjavljajoč, da je lovorec križ najvišje španske odlikovanje, ki ga lahko doseže vojak v Španiji in da ga je prvi dobil inozemski vojak. Nato je prebral utemeljitev za odlikovanje. V njej je rečeno, da je poročnik 22. septembra 1938 na čelu svojih ljudi napadel neko močno

utrujeno rdečo postojanko na bojišču pri Tebru. Navzlic sovražnemu odporu je poročnik Borghese napadel postojanko, sam zaplenil sovražnikovo strojnico ter pobil tri vojake ob njej. Pri tem napadu je bil ranjen v nogo, kar pa ga ni oviralo pri napadu na neko drugo postojanko, kjer je bil ranjen v prsi. Poleg matere padlega vojaka in njegovega brata Pavla in drugih sorodnikov, je slovesnosti prisostvovala osebje poslanstva in zastopnik vojnega ministrstva polkovnik Gallerini. Knežinja Borghese se je za podelitev odlikovanja zahvalila z ginjenimi besedami.

Arabci se otepajo Amerikancev in Angležev

Rim, 5. maja. AS. »Messaggero« piše, da je predsednik egiptovske vlade Nahas paša po naročilu Londona povabil vse arabske pokrajine ob Sredozemlju in Rdečem morju, naj pošljejo svoje zastopnike na vsearabsko konferenco v Kairu. Ko so Združene države zasedle Vzhodno in Severno Afriko in ko Amerikanci gospodarsko prodirajo tudi v arabske pokrajine Bližnjega vzhoda s pomočjo Judov, se je zganil London in hoče uresničiti svoj stari načrt o federaciji vseh muslimanskih narodov vzhodno od Sredozemlja. Jude, ki so doslej na Bližnjem vzhodu služili Londonu, so zapustili svojega angleškega gospodarja in se pridružili Washingtonu. Zato je Anglija začela igrati na arabsko karto, seveda v svoj prid. Angležem ne gre za rešitev Arabcev pred judovsko-ameriškim vdorom, ampak za ustanovitev federacije, ki bi služila Angležem. Zato so postavili Arabce pred naslednjo odločitev: Ali sprejeti zaščito Anglije ali pa biti prepuščeni Judom in Amerikancem. Toda Arabci, ki sovražijo Jude in Amerikance, se ne marajo pridružiti Angležem. V Egiptu, Siriji in Palestini so močni tokovi proti takšni federaciji, zasluženi Londonu. Vsi Arabci ob Sredozemlju

in Rdečem morju naj branijo svoje največje vrednote, svoje narodne osobitosti in svojo versko skupnost. Naj Anglija ve, da obramba njihovih koristi proti ameriški prodiranj s pomočjo mednarodnih judovskih financ ne more biti zaupana brezkrvni federaciji arabskih narodov. Anglija se moti, če misli spremeniti zemljevid na Bližnjem vzhodu. Prišel bo dan, ko bo Anglija na morju premagana od osovih sil. Ta dan bo tudi odbila ura osvoboditve Arabcev pred poskusom anglosaške nadoblasti in v svobodi ter prijateljstvu z Evropo bodo Arabci dobili poročilo za svojo politično in versko neodvisnost!

Anglija ne garantira več poljskih meja

Močan »Tassov« napad na Sikorskega in lakonska Edenova izjava

Berlin, 5. maja. Misel angleške vlade o rusko-poljskem zboru je podal včeraj minister Eden v spodnji zbornici z lakonskimi besedami: »Anglija želi, da bi se obe stranki sporazumeli in vzpostavili medsebojne etike na osnovi sporazuma za sodelovanje z dne 30. junija 1940.« V tej izjavi ni niti ene besede o obveznosti, ki jo je prevzela angleška vlada za garantiranje poljske neodvisnosti. Angleški minister tudi ni smatral za potrebno omeniti pogodbe, sklenjene leta 1941. v Moskvi, v kateri je Stalin bolj ali manj izrečno zatrdil priznanje bivših poljskih meja. Berlinski opazovalci sodijo, da se pri tem sporu začel konec, kakor so ga že spoznavali pričakovali. »Daily Telegraph« piše: Za vsako ceno je treba omejiti rusko-poljski spor in prebroditi nasprotstva v prilog vojaških nujnosti, ki zahtevajo, da je treba na vsak način odpraviti nezaupanje Sovjetov do zaveznikov. »News Chronicle« je še bolj odkrit: »Bodočnost Anglosov je odvisna od iskrenega sporazuma in uspešnega sodelovanja s Sovjetsko zvezo. V ta namen je treba priznati mirno sovjetsko vplivno območje v vzhodni Evropi. Poljaki in vsi drugi naj se s to potrebo sprijaznijo.« V Berlinu pripominjajo, da so to jasne besede, ki očitno povedo, da je Anglija sprejela moskovske zahteve o poljskem vprašanju in da sta

londonska ter washingtonska vlada vrgli v morje jamstva za poljske meje.

Stalin je torej zmagal. Eden je prisilil poljsko vlado, naj se ukloni. To se je zgodilo štiri in dvajset ur potem, ko je agencija »Tass« napadla Sikorskega, zahtevajoč, naj se umakne drugi vladi, ki ne bo orodje sovražnikov in ne bo zahtevala ukrajinskega ozemlja, ki se bo prijateljsko sporazumela o mejah in spoštovala tudi pravice judovskega prebivalstva. Pod temi pogoji bi bila Moskva pripravljena vzpostaviti diplomatske odnose. Za Nemčijo je to le akademski značaj, kajti vse te pokrajine, za katere se prepirajo, so trdno v nemških rokah in bodo na srečo ostale tudi v bodočnosti. Pričakuje se, da bo Sikorski odstopil.

Včerajšnja Edenova izjava je tudi v zvezi z besnim napadom agencije »Tass«, ki je izrazila Stalinove zahteve zelo kategorično in ni pustila niti majhne možnosti za sporazum med Moskvo in Sikorskim. Želje angleškega zunanjega ministra za sporazum je treba torej razumeti kot namig poljskim beguncem, naj likvidirajo generala Sikorskega, ki je v oči Anglije in Moskve zagrešil zločin, ker je verjel, da so boljševiki odgovorni za pokol v Katynu, česar mu angleška politika ne more odpustiti. (Il Piccolo.)

Hermann Göring 10 let vodja nemškega letalstva

Berlin, 5. maja. AS. V spomin desete obletnice ko je bil imenovan Hermann Göring za nemškega letalskega ministra, objavljajo nemški listi njegove fotografije in življenjepis ter popisujejo njegovo delovanje v tej dolgi in dela polni dobi za povečanje nemškega letalstva, ki je doseglo višek.

Maršal Stalin čestita Churchill

Lisbona, 5. maja. AS. Iz Londona poročajo, da so listi objavili naslednjo novico: »Maršal Stalin je poslal našemu ministrskemu predsedniku Churchill v odgovor poslanico, v kateri poveljuje letalsko bombardiranje nemških mest. Poslanico maršala Stalina je Churchill poslal poveljstvu angleškega letalstva, slednje pa jo je razglasilo podrejenim edincam.«

Številno obiskane šmarnice v stolnici

Saj Slovci skoraj ne bi verjeli, da bi se ob delavnih zbralo toliko ljudi v sicer prostorni stolnici, a vendar je res, da so stolnični farani in mnogi drugi, ki do cerkve do cerkve hodijo k šmarnicam, tako pridni častitelji Matere božje. In kar veseli si, ko vidiš, kako pozorno vse sledi globokim in resnim govorom pridigarjev, tako da imaš vtis, ko da bi vsi verniki opravljali male duhovne vaje. Končno pa letošnje šmarnice ne bi smele nič drugega biti, kot zgolj le neke vrste vseljudska priprava na dan posvetitve. Zadržanje vernikov jasno izpričuje njihovo trdno voljo, prenoviti vse, kar je staro in slabo, ter po Mariji priti k Jezusu. V tej svoji gorečnosti so stolnični farani lahko zgled vsem ostalim in vzpodbuda, da bo dan posvetitve res pravi praznik.

Prijetno odmevajoče besede pridigarjev in stare, a vedno nove lavretanske litanije ter nam tako drage in priljubljene majniške pesmi v čast Kraljice majnika — vse to ustvarja slovesno domačnost, ki je lastna vsem našim cerkvam v maju. Morda pride v stolnici ta slovesna domačnost še do večjega izraza in silnejšega poudarka; in tega se verniki v polni meri zavedajo: vedo, da mora biti stolnica v vsakem pogledu prva, zato se toliko trudijo, da bi se izkazali res vredne farane sv. Nikolaja. Zanje je in ostane stolnica središče in gibalno vsega verskega življenja v naši škofiji. Nanjo so ponosni in ta ponosnost je osnovna poteza slehernika, ki v stolnici prisostvuje šmarničnim pobožnostim; a če bi ostali

zgoraj pri ponosnosti, bi bilo vse to le gola zunanost brez poglobitve in duhovnega odelovanja. To dvojbo je v danes prvo in najbolj potrebno.

Postavite se v stolnici, kjer koli hočete, povsod boste našli na ljudi vseh vrst in slojev; od delavca do služkinje, od upokojenca do zasebnega nameščenca, od študentov do profesorjev — v cerkvi so vsi enaki in vse preveča eno samo hotenje: združiti se in podpreti boročo se Cerkev in ne ji stati ob strani. Zaključne molitve po litanijah so najboljše dokaz otrplosti vdanosti in zaupnosti, kajti mogoče doneče ponižne prošnje vernikov so v en sam glas zlieta volja: v zavesti Marijine pomoči in pod njenim varstvom gremo skozi viharje življenja, zavedajoč se, da smo na pravi poti. Nič nas ne more od tega odvračati, nič nas ne bo ustrašilo; vsak v svojem pokliče bomo delali na tem, da jih čim več pritegnemo v svoj krog; a to še bolj, ker hočemo, da bo na dan posvetitve v resnici ves narod zbran okrog Nebošče Kraljice.

Tako je šmarnično razpoloženje v stolnici: našo, slovesno in lepše kot prejšnja leta. Pod pezo življenja se je ljudstvo še bolj zavedalo nujnosti božjega blagoslova. Zvest, da so vse molitve in zadoščevanja povračila za vsa žaljenja in bogoskrunstva, je tolažilna in vzpodbudajoča. Grozeča nevarnost ni dosegla nič drugega, kakor da je Cerkev zveste sinove in hčere še trdnjeje povezala med seboj; ti so danes bolj kot kdaj odločni odločno vztrajali v začeti boju.

Gospodarstvo

Monopolni dohodki. Za proračunsko leto 1943-1944 so proračunani monopolni dohodki v Italiji na 9.170 milij. lir, kar pomeni v primeri s sedanjim proračunom povečanje za okoli 2,5 milijarde lir in je to v zvezi s povečanjem cen tobačnih izdelkov.

Prepoved prodaje novih transportnih vozil. Rimski uradni list prinaša ministrski dekret, po katerem je prepovedana prodaja novih avtomobilskih vozil za prevoz blaga vsakršne vrste.

Balkan-Transport. Ustanovljena je bila z glavnico obojestranskih 4 milij. lir družba Balkan-Transport, v katerem sodeluje z enakim deležem kot bolgarski tudi italijanski kapital. Družba ima namen pospeševati promet med pristanišči Črnega in Adrijskega morja. V ta namen bo služila svobodna zona v pristanišču Bar, ki je svojčas pripadal Dalmaciji.

Svobodna prodaja nekaterih tekstilnih predmetov na Hrvaškem. Ministrstvo za narodno gospodarstvo v Zagrebu, glavno ravništvo, za trgovino, obrt in industrijo je odredilo, da se smejo svobodno prodajati nekatere vrste

Prof. Damiani o slovenski knjigi

V zadnji znani znanstveni reviji »L'Europa Orientale« (april 1943, str. 119—120) je profesor rimske univerze, znani slavist prof. Damiani, napisal dve strani obsegaajoče poročilo o slovenski izdaji Puškinove pesnitve »Bahčisarajski vodomet«. Ker nismo v našem listu svoj čas ob izidu te knjige prinesli nikake ocene, naj nam bo dovoljeno, da iz obširnega referata prof. Damianija kot poročevalci navedemo samo nekaj mest, zlasti zato, ker je ob tej knjigi prof. Damiani pred svetom dal priznanje lepoti slovenske knjige kot take. O tej knjigi pravi, da ga zajema (colpisce) ne samo po lahki, tekoči vernosti originalnemu rusku tekstu, čigar kadence in rime skuša podati, temveč tudi po bogastvu komentarja in prilog k pesnitvi ter po okusni originalnosti številnih risb B. Remčeve, ki jo krasi in večja čar orientalskega značaja pesnitve... Poetična preposnetost Bahčisarajskega vodometu in potrebna uvodna poglavja so, kakor sem rekel, zelo skrbna in verna. Sodba o umetniški vrednosti slovenske oblike pesmi je seveda naloga slovenske kritike, toda v splošnem lahko že sedaj ocenimo po tekoči lagodnosti teksta in po ljubeči skrbnosti, ki jo odlični prevajalec posvetil v vsakem pogledu svojemu delu, da je to nov posrečen prinos k poznavanju in razširjenju enega najlepših dragocenih biservov Puškinovega bujnega Parnasa med slovenskimi bralci. Po tej oceni pa poda naslednjo pohvalo kultu Slovencev za lepo knjigo z besedami: »Zares krasna (magnifica) slovenska izdaja Puškinovega »Bahčisarajskega vodometu«, ki ponovno potrjuje globok kult Slovencev za knjigo; dokument tega čestčenja je večina njihovih knjižnih izdaj, ki so med najboljšimi v Evropi!« Za tako priznanje skrbnosti lepote slovenske knjige se g. profesorju lepo zahvaljujemo!

t. d.

Vremenska napoved 6. maja (četrtek):

Spremenljiva oblačnost, toda večinoma sončno. V popoldanskih urah manjše krajevne padavine in nagnjeno k nevihtam. Še znatno topleje.

7. maja (petek): Večinoma jasno in toplo.

ZADNJA CARICA

Temu manifestu, ki je bil izdan 20. oktobra 1894 in ga je bil sestavil Pobodonosev, je po stari navadi sledil kratak politični načrt, ki ga je zgodovina kruto postavila na laž. Car je razglašal da »ob tej veliki uri ob prevzemu prestola naših dedov« posveča svoje življenje ohraniti države »po zgledu svojega ljubega, nepozabnega očeta.« Po določbah ruske ustave je bilo v manifestu omenjeno, da je bodoči dedič ruskega prestola veliki knez Jurij (mlajši carjev brat), »dokler se ne bo Bogu zahotelo blagosloviti rojstvo sina iz zakona, ki smo ga pripravili skleniti s princeso Alice Hessen-Darmstadtske.

Ta poslednji stavek je bil ponesrečen. Zasnovaletu razglašala se je zdela potrebno, da vzporedi z besedami o bratu-prestolonasledniku, ki je imel že sina, brž še besedo o poznejšem, pravem prestolonasledniku. Ob teh besedah so se vsi zamejili, češ: »Če pa pride namesto dediča na svet hčerka, bo pa položaj jako mučen!« Tedaj se je ni nikomur niti sanjalo, da so prišle kar štiri hčerke prej na svet in da je bil toliko zaželeni in pričakovani sin rojen šele čez deset let zatem.

Za zdaj je bilo uradno urediti položaj neveste, ki ga bo odslej zavzemala v družini. Najprej je bil potreben prestop v vero, saj se car Rusije ni smel poročiti drugače ko s princeso pravoslavne vere. Ze prej smo videli, kako se je princesa Aliks mudilo, da čim prej opravi ta prestop, ki se ga je bila svoj čas tako bala. Priprave so

se vršile v vsej naglici istočasno z balzamirom umrlega carja. Tistega dne po smrti Aleksandra III., 21. oktobra 1894, se je princesa Aliks v kapeli carske palače v Livadiji slovesno odrekla protestantizmu in je bila maziljena s sveto krizmo, kar jo je usposobilo, da je postala hčerka pravoslavne Cerkve in je prejela tudi novo ime, ki ga je odšel nosila do poslednjega dne svojega življenja. Drugi razglas, z dne 21. oktobra, je oznanil Rusiji, da se imenuje carjeva zaročenka odsele Aleksandra Fjodorovna z naslovom ruske velike kneginje in s pridevkom Carsko Veličanstvo. Hessenske princeze ni bilo več.

Sprememba imena je bila potrebna zaradi spremembe vere, saj je odpad od protestantstva zahteval nov krst in udje pravoslavne vere morajo imeti ime enega od pravoslavnih svetnikov. Ime Aleksandra so si izbrali zaradi sličnosti z imenom Aliks (ki je ostal v družini še zmeraj v rabi kot prisrčna zmanjševalnica), pa tudi zato, ker je bilo tako ime soprogi carja Nikolaja I. Ta je kot princeza Karla Pruska o priliki poroke z Nikolajem I. prejela ime Aleksandra in po očetovi pridevki Fjodorovna (to je hči Teodorja). Njen oče je bil pa v resnici Friderik Viljem, a ker v pravoslavju ni Friderika, so ga nadomestili s Fjodorom (Teodorjem). Dalje se je pa udomačila navada, da so dali vsem tujim princesam, ki so postale ruske velike kneginje, očetovo ime Fjodorovna, če imena njih očetov ni bilo v pravoslavnem koledarju. Tako se je, na primer, tudi velika kneginja Elizabeta Hessenska, sestra bodoče carice, nazivala z očetovim imenom Fjodorovna, ker se je njen oče imenoval Ludovik. Jasno je torej bilo, da se bo nekoč tudi mlajša sestra, kot hčerka istega očeta, imenovala tako. A kakor smo že omenili, so gledali na to, da bo tudi Nikolaj II. imel ženo takega imena kot Nikolaj I.

Zvečer 21. oktobra je car zapisal v svoj dnevnik: »... V naši globoki vdanosti nam je Gospod naklonil veliko veselje. Ob desetih je v prisotnosti zgolj družine moja oboževana, ljuba Aliks prejela zakrament sv. birme. Nato smo vsi prejeli sv. obhajilo, tudi moja druga mama in Ela. Aliks je pravilno odgovarjala na vprašanja in

Objava Instituta za Italijansko kulturo

Institut za italijansko kulturo v Ljubljani bo v kratkem začel z višjim tečajem italijanske kulture in s tečajem za izpopolnjevanje v znanju italijanskega jezika.

Učni predmeti kulturnega tečaja so: Zgodovina Italije v odnosu do svetovne zgodovine, Zgodovina italijanske literature, Zgodovina filozofije in znanosti in Zgodovina umetnosti.

Tečaj za izpopolnjevanje znanja italijanskega jezika bo vseboval predavanja o znanstveni slovnici, o sintaksi in stilistiki, prav tako pa so na sporedu tečaji za konverzacijo.

Oba tečaja se bosta nadaljevala še v akademskem letu 1943-44.

Vpisnina znaša 100 lir.

Za vsa morebitna pojasnila se obrnite na ravnateljstvo Instituta, Napoleonov trg 6, vsak dan od 16 do 19.30.

Nakazovanje krompirja

Prehranjevalni zavod sporoča:

Od četrta, 6. maja, si lahko nabavijo vsi potrošniki mesta Ljubljane po 6 (šest) kg krompirja na marčeve odrezke krompirjevih nakaznic pri naslednjih trgovcih:

1. Kmetijska družba, Novi trg 3.
2. Jelačin Ivan, Napoleonov trg 1.
3. Gregore & Co., Bleiweisova cesta 15.
4. Niklsbacher, Pražakova cesta.
5. Sarabon A., Zaloška cesta 1.
6. Nabavlj. zadruga uslužbencev drž. žel.
7. Nab. zdruška drž. uslužb., Vodnikov trg.
8. Smrkolj, Vošnjakova ulica 3.
9. Konzumno društvo.
10. Trvdka Sever.

Oblačilne nakaznice - neveljavne

Več poštnih paketov osebnih oblačilnih nakaznic, poslanih iz Civilnega komisariata v Novem mestu občinam Dvor, Ajdovec in St. Rupert, je bilo uničenih zaradi požara ali pa odnešenih. Ugotovljeno je, da manjkajo naslednje nakaznice:

od številke	213.001 do številke	213.420
213.424	213.500	
213.516	213.517	
213.546	213.565	
213.584	213.613	
213.621	214.158	
209.193	210.032	
236.001	239.782	
339.810	339.815	
339.824		
339.880	339.934	
339.295	339.374	
342.210	342.659	

Zgoraj navedene nakaznice niso niti žigosane niti registrirane. Zato so proglašene za neveljavne, vse trgovce pa opozarjamo, da nanje ne dajejo blaga, pač pa njihove posestnike prijavijo najbližjim oblastem.

Maksimalni cenik št. 8

(Na drobno v oklepajih)

Cesen novi lir 4.25 (5.05), beluš 9.— (11.—), karfiola 2.80 (3.35), korenje očiščeno 3.— (3.60), čebula zgodnja 2.90 (3.45), kopr 2.20 (2.55), solata vseh vrst 3.15 (3.70), špinata 2.85 (3.35), zelena 3.80 (4.55), marelice suhe 43.35 (58.15), pomaranče la (Moro-Tarocco) 8.35 (9.35), pomaranče la 7.35 (8.35), limone la (15 cm obsega) 4.05 (4.80), komad 0.50, orehi Sorrento 26.— (30.—), orehi navedni 21.50 (25.—), suhe češplje, domače 20.— (23.80).

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško sodišče Višjega poveljstva Oboroženih sil Slovenija—Dalmacija, odsek v Ljubljani je obsodilo Porenta Lojzeta, roj. v Podmolniku (Dobrunje) dne 3. 4. 1907, stanujočega istotam št. 25, tesarja, v zaporu na dosmrtno robijo zaradi sodelovanja v oboroženi tolpi, v prevratni družbi in nedovoljenega držanja orožja in municije, z vsemi zakonskimi posledicami.

Nadalje obsodilo Klemenčiča Franca, roj. v Bregu (Veliki Gaber) dne 28. 2. 1915, stanujočega v Bregu in St. Vidu št. 40, mesarja v zaporu na dosmrtno ječo z vsemi zakonskimi posledicami zaradi pripadnosti k prevratni družbi, sodelovanja v oboroženi tolpi in nedovoljene posesti orožja in municije.

Obe obsodbi sta datirani s 30. aprilom letos.

Blisk!

Blisk!

Blisk!

Je čudovita zgodba volka, v katerem se pretaka kaplja pasje krvi, ki ga nagne, da končno zopet sklene prijateljstvo s človekom. Čudoviti opis kanadskih severnih zasneženih pokrajin so res mojstrsko podani. — To lepo delo tudi pri nas znanega pisatelja J. Curwooda go gotovo v veliko veselje vsem bralcem knjig »Slovenčeve knjižnice«. V vseh knjigarnah in trafikah jo dobite.

Blisk!

Blisk!

Blisk!

lepo opravila molitve. Po zajtrku so bile molitve za mrtve, ob devetih zvečer pa spet. Izraz na obrazu mojega ljubega papana je tako lep in smehljajoč.

Tako se je začelo novo življenje carjeve neveste, ki se je razvijalo v presledkih med molitvami za rajne. Pri verskih obredih je bila princesa Aliks oblečena v belo obleko, ki jo je koj zatem zamenjala z dvorsko žalnico obleko. Zdaj je postala resnično ruska velika kneginja in članica carske družine.

V naslednjih dneh je zapisal car v svoj dnevnik, da še ni došel dan njegove poroke. To je bilo treba čim prej urediti, le da ni nihče vedel, kako bi to šlo. »Mama in jaz sva mislila, da bi se izvršila poroka tu v vsej tišini vprko papana. A vsi strici so mnenja, da naj bo poroka slavnostna, in sicer v Petrogradu.« (22. oktobra.)

Mnenje »stricev« je obveljalo. Dne 27. oktobra so bile vse priprave za pogreb končane. Krsto s truplom Aleksandra III. so prenesli na križarko, ki je odplula v Sebastopol. Ob vsej obali Črnega morja so jo pozdravljali. V Sebastopolu so naložili krsto v poseben mrtvaški vagon na vlak, ki se je odpeljal proti prestolnici. Vsa carska družina je spremljala mrtvega carja v majhni razdalji. Spreved se je ustavljal v večjih mestih, kjer so povsod opravili mrtvaške obredne molitve. To so bili prvi vtisi carjeve neveste iz nove domovine. Povsod so prepevali mrtvaške pesmi, povsod so polagali mrtvaške vence. Ljudstvo v črni se ni zmenilo za nič drugega ko za krsto s carjem in pa za blede obraz potnega, mladega carja. To ljudstvo niti ni opazilo s črno zavešene mladenke, ki je imeela zdaj postati njih carica.

Dne 1. novembra je prispel mrtvaški sprevod v Petrograd, kjer so položili krsto v katedralo, okrašeno z vsem sijajem te prilike. Štiri ure je trajalo, da so prišli s krsto do cerkve. Mladi car je žel peš za krsto, carica-vdova, vsi veliki knezi in kneginje in ves dvor so sledili v slavnostnih, s črno ovitih kočijah. Tak je bil »srečni« prihod carjeve neveste v glavno mesto: v črni žalni obleki, v črni kočiji, spričo zastav na pol droga in obloženo s črno, ob zvokih žalnih koračnic vojaških polkov in ob zvonjenju mrtvaških zvonov.

Grozodejstva komunističnih tolpa

**Udeležuje se jih in jih krije Metod Mikuž - »Sam sem šel med partizane!«
je izjavil 17. aprila v Šmarjeti**

Ropanje in pustošenje podivjanih partizanskih tolpa se nadaljuje.

Zlasti pa so divjali prejšnja dva tedna v okolici Šmarjete. Partizani strahujejo naše mirno in pošteno prebivalstvo na najbolj krut in neznošen način. Prej so imeli v gradu Klevežu svoje vodstvo in v okolici Kleveža je zato našel grobov, ki se niso bili odkriti. Tu so imeli pravo razbojniško središče. Ustavljali so mirne popotnike ter jih na grozotne načine ubijali. Tako so iz Škocjane privlekli dve popolnoma nedolžni ženski, Marijo Keljgar in Franciško Slugo, doma z Gorenjskega. Te in mnogo drugih, kakor Grahuta in Furlanovo družino, so pobijali in jih nato kar pometali v zasilne jame, tako da so iz grobov gledale še obleke. Okolica Kleveža, Žalovč, Sel in Velikega vrha je posejana z grobovi nedolžnih žrtve. Nedavno so ubili v Škocjanu še Jožeta Ruparja, ki je bil prej zverinski mučen. Svoje so morali partizanom izplačati pet tisoč lir, da so smeli iti lekat truplo pokopnika. Drugi umorjeni pa je bil Jože Seljak iz Dobrov. Tega pa sploh niso pustili pokopati.

To razbojništvo podpira M. Mikuž

V takšno okolico s tako žalostno zgodovino, ko še niso dobro razpadla trupla umorjenih, je prišel pred dobrimi dvajsetimi dnevi s partizanskimi bandami Metod Mikuž, hotel tukaj, kakor je sam izjavil pred ljudstvom, pripraviti partizane na velikonočno versko dolžnost. Kakšno bridko zasmehovanje največjih verskih skrivnosti! Sredi največjega klanja, ropanja in pustošenja opravljati velikonočno dolžnost! Ali ni to najbolj grd primer zlorabljanja in skrunjenja verskih skrivnosti?

Dne 17. aprila je Mikuž skupno s partizani prišel v Šmarjeto in se prav tako kakor drugi nasiloma nastanil v Karlovski hiši. Stanoval je skupaj s poveljnikom oddelka, imenovanega po Ivanu Cankarju, ter z njegovim političnim komisarjem. Bil je oblečen enako kakor ostali komunistični funkcionarji: s sovjetsko zvezdo, čepico, revolverjem itd. Bil je tudi enako ušiv kakor drugi. Dne 17. aprila je v župni cerkvi v Šmarjeti spovedoval partizane, istotam pa jih 18. aprila obhajal. Po maši jim je tudi pridigal. Ko so ljudje po prvi maši zapustili cerkev, so jih partizani nasiloma nagnali nazaj k Mikužu maši in njegovi pridigi.

»Sam sem šel med partizane!«

Pridigal pa je Mikuž takole: »Dragi tovariši in tovarišice, dragi partizani!« Nato je govoril o velikem tednu ter po nekaj mislih prešel na svojo stvar. »Spregovoriti moram še nekaj nujno potrebnih besedi za katoliško Cerkev na Slovenskem... Ne verjemite, ne nasedajte lažnim novicam časopisov in blatenju zoper nas partizane. Očitajo nam, da morimo, požigamo in ropamo. O teh nesramnih lažeh naših bratov izdajalcev se lahko sami na lastne oči prepričate, da ni res, da je vse gola laž. Ne morimo duhovnikov. Glejte, danes stoji pred vami katoliški slovenski partizanski duhovnik. Sam sem šel med partizane in niso me umorili, ker sem jih razumel, da gre za pravo neodvisno svobodo slovenskega naroda.«

»Duhovniki so bili izdajalci!«

Mikuž je nadaljeval: »Res, da so bili ubiti nekateri duhovniki, toda nobeden ni bil ubit zato, ker je bil slovenski katoliški duhovnik, ampak so

Deset boljševiških zapovedi za šolsko mladino

V Lisaboni objavlja katoliški dnevnik »Nevedad« deset zapovedi, ki so jih boljševiki izdali šolski mladini. Te zapovedi se glase:

1. če hočeš biti dober učenec, bodi brezbožnik, kakor sta Lenin in Stalin;
2. nikdar ne dopusti, da bi te vedli v cerkev;
3. če te starši navajajo k izpolnjevanju krščanskih dolžnosti, tedaj jih prijavljaj GPU;
4. prijavi policiji vse sovražnike države, o katerih veš, da izpolnjujejo verske dolžnosti;
5. biti brezbožnik se pravi biti dober slednik Leninu in Stalinu;
6. vsak brezbožni učenec nosi vedno brezbožniški znak;
7. kadar vidiš kje duhovnika, pokaži nanj s prstom kot na največjega sovražnika proletariata;
8. kot dober brezbožnik moraš poznati nauke sovjetskega režima;
9. nikdar ne pozabi, da so duhovniki največji sovražniki naše revolucije;
10. vsak brezbožnik mora biti pripravljen z orožjem v roki braniti režim pred notranjimi in zunanjimi sovražniki.

KULTURNI OBZORNIK

Znanstvene razprave v »Domu in svetu«

Zbornik Dom in svet, ki je izšel kot prva polovica letnika 1943 za veliko noč, prinaša med drugim gradivo tudi tri zanimive znanstvene študije, ki so važne v rezultatih, ki jih podajajo ter vredne posebnega opozorila. Univ. prof. dr. Fr. Grivec je napisal članek Ob svitu krščanstva. Ta je v svojem prvem delu referat o češkem zborniku Na švitu křesťanství (Chalupecky in Vašička), zbirki literarnih spomenikov čeških iz IX. do XIII. st., v drugem delu pa se ozira z novimi dognanji na isto dobo pri nas. Toda članek ni samo referat, temveč posebna razprava o novejši češki literarni zgodovini, ki z novimi merili ter novo sodbo pristopa k najstarejši češki kulturi ter razbira v novi luči spomenike prve krščanske dobe in prve kulture. Na podlagi izredno obširnega pregleda razvoja teh studij in tokov ugotavlja, kako najnovejše razprave prinašajo novo gradivo v sledenje slovenske cirilometodijske in latinske svetovlavske tradicije pri njih ter ju spravljajo v tesno zvezo, ne pa, kakor je veljalo do zadnjega, da sta nekako dva krščanska tokova, vsakega tekoča. Prof. Grivec kritično ocenjuje ta velepomembni zbornik iz zadnjega leta ter pojasnjuje v marsikaknem pogledu prevode in jasno opredeljuje pojme slov, bogoslužja in slov, obreda itd. Na vsak način je razprava tehten prinos k češki literarni zgodovini in poznavanju razmer na Češkem v zgodnjem srednjem veku. V drugem delu razprave pa se ozira na zarjo slovenske književnosti tega časa. Tako se slovenski raziskovalec slovenske starodavnosti priključuje češkimi tovarišem, ki so v tem pogledu razvili posebno novo slo, na čelu s prof. Vašičko. Ob njihovem delu

padli zato, ker so bili izdajalci, katerih noge ne bodo več teptale svete slovenske zemlje. Očitajo nam, da preganjamo in sovražimo, kar je božjega in svetega. Kakšna podla laž! Da boste videli in se prepričali, da to ni res, glejte, zato se danes naši partizani spovedujejo in bodo prejeli sveto obhajilo...«

Torej isti odgovor, kakor so ga že prej navajali komunisti: »ker so bili izdajalci«. Česa? Svoje vere gotovo ne, ker so zanj umrli. Svoje ljudstva gotovo ne, ker so zanj krili prelihi. Vzrok smrti je bil, ker niso bili za komunistem in to Mikuž imenuje izdajalstvo!

Skrunjenje verskih skrivnosti

Podobno je Mikuž pridigal v Beli cerkvi dne 26. aprila. Isto je govoril tudi na grobu dveh partizanov v Škocjanu. Toda te njegove besede so kakor najbolj ironični posmehe vsem, kar se je godilo ravno tiste dni v Šmarjeti, kar je počenjal sam Mikuž in kar so počenjali njegovi tovariši z največjimi verskimi skrivnostmi. Pili in jedli so pozno čez polnoč, počenjali razne orgije skupaj z Mikužem, nato pa med največjim pohujšanjem cele fare odšli prejemati obhajilo! Ljudstvo je tako ogorčeno zaradi tega skrunjenja, da se niti popisati ne da. Še več! Nekaj dni nato so isti ljudje šli ropat in pustošiti okolico, kjer se leže na pol pokopana trupla nedolžnih žrtve.

Šestošolec Petrič — partizanski spovednik

Mikuževa propaganda za partizane se nam pokaže v pravi luči ob slučaju šestošolca Janeza Petriča, doma iz Bojanje vas. Ta izprijeni študent je star 18 let. Partizani so ga nastavili za nekakega »kurata« in mu naložili — seveda le zato, da se krijejo pred ljudstvom — da mora partizane spovedovati. Torej šestošolec — partizanski spoved-

Nekaj o trgovini s ponarejenimi umetninami

Izogibajte se mešetarjev, ki z umetninami samo špekulirajo

Ljubljana, maja.

Trgovina z umetninami je zelo hvaljevredna, saj se s tem pospešuje kulturno ustvarjanje ter tako dviga kulturna stopnja naroda in s tem tudi socialni položaj kulturnih ustvarjalcev, ki so bili zlasti pri nas, kakor je zlasti pri vseh malih narodih, v socialnem oziru prej precej zapostavljeni. Še nikdar na primer ni bilo v Ljubljani toliko zanimanja za lepo knjigo in marsikdo si je na primer ustvaril kar krasno knjižnico. Mnogi premožnejši so si izbrali same luksuzne izdaje domačih in tujih del. Res je sicer, da marsikdo med temi novimi ljubitelji knjig kupuje te knjige le kot kos pohištva, ne da bi sam znal izkoristiti resnično notranjo vrednost knjig. Saj pri knjigi je vendar glavno duh, zunanja oprema je šele na drugem mestu.

Veliko zanimanje vlada tako kakor po vseh evropskih mestih tudi v Ljubljani za umetnine, predvsem za dela domačih umetnikov. Naši umetniki so bili dolga leta kar nekem prezirani. Kritika po časopisih in časnikih jih je sicer hvalila in jim priznala nesporno visoko umetniško stopnjo in kulturna javnost je vedela, kaj nem naši likovni umetniki pomenijo. Toda kaj, ko ti isti, ki so najbolj razumeli umetnika, niso zmogli, da bi kupovali njegove slike in kipe, tisti pa, ki so zmogli, pa niso imeli nobenega razumevanja umetnine in tako imamo v Ljubljani celo nekaj prav lepih zasebnih zbirk umetnin, poleg tega pa je tudi mnogo takih, ki imajo po nekaj umetnin tega ali onega umetnika.

Zadnja leta pa so tudi naši domači premožni ljudje spoznali, da je denar, naložen v umetnine, prav dobro naložen, saj umetnina ima prav iste lastnosti kakor kak druga dragocenost, povrh tega pa nudi lastniku prijetno notranje zadoščanje, prostoru, kjer je postavljena, pa je v resnici okrasje. Tako vidimo, da ljudje kupujejo umetnine prav marljivo in da se je tudi trgovina z umetninami razvila prav na široko.

To razveseljivo zanimanje za umetnine pa je povzročilo tudi nekatere senčne zadeve. Tako doživljamo, da se je razposlo prav veliko ponarejenih umetnin. Včasih seveda tega ni bilo, saj komu pa se je zdelo vredno ponarejati kekega Groharja ali Jakopiča, ko ta dva umetnika niti svojih resničnih umetnin nista mogla prodati. Toda danes ponarejajo Groharja in Jakopiča kar na debelo in ne samo ta dva vrhuna slovenskega

nik! Tako skrunjenje in pa zasmehovanje verskih skrivnosti je možno le med komunisti, ki jim je vera samo takrat dobra, kadar jo rabijo v svoje propagandne namene. Petrič, partizanski »kurat«, je sedaj nad svojim poklicem obupal in se javil oblastem v Črnomlju.

Usodna Mikuževa vloga

Vsa tiša zatrevanja Metoda Mikuža, da partizani ne nastopajo proti veri, ali bolje, da nimajo protiverkega programa, so torej le pesek v oči. Mikuž dela po navodilih komunističnega vodstva. In to komunistično vodstvo je videlo, da si je simpatije ljudstva zapravilo najbolj s svojim protiverkim programom. Da bi si jih spet dobilo, se je poslužilo propadlega duhovnika Mikuža, da dela propagando zanje, mami ljudstvo ter mu zakriva oči pred resničnostjo.

Zgornja Mikuževa izjava, kjer pravi, da je sam šel med partizane, ovreže dobro zagovore vseh tistih, ki pravijo, češ, Mikuž je bil prisiljen in ni šel k partizanom prostovoljno. Končno je vseeno, ali je šel prostovoljno ali ne. Dejstvo je, da je tam, da opravlja določeno funkcijo ter s tem povzroča velikansko pohujšanje med ljudstvom, obenem pa opravlja sramotno delo izdajalca krščanstva. S svojo navzočnostjo in s svojim odobravanjem partizanstva krije vse neštivilne umore in rope, ki so jih zagrešili partizani, in kar je najhuje, krije njih besno sovraštvo proti vsemu, kar je božjega.

Iz gospodarstva

Poseben davek na prodaje umetnin. Z ministrskim dekretom z dne 8. aprila t. l. je vpeljan v Kraljevini poseben davek 2% na prodajo umetnin. Ta davek se plačuje s posebnimi kolki. Te kolke prodaja sindikat za umetnosti potom Nacionalne banke za delo.

Inozemski kapital v Španiji. Po poročilu Agita znašajo investicije inozemskega kapitala v Španiji okoli 25 milijard lir. Od tega je 14,4 milijarde francoskega izvora, 4,3 angleškega, 3,2 belgijskega, 2,2 severnoameriškega in 0,55 milijarde nemškega izvora. Najvažnejše podjetje rudarske industrije Rio Tinto je angleškega kapitala.

impresionizma, temveč tudi druge umetnike, zlasti Vavpotiča, od mlajših pa zlasti Pavlovca.

Groharja je zelo težko ponarediti. Toda znen je primer, da je neki manj znani slikar tako spretno ponaredil neko Groharjevo krajino v popolnem impresionističnem pleneru in jo prodal nekemu zelo znanemu poznavalcu umetnin za 3000 lir. Seveda je bil ponarejen tudi Groharjev podpis. Ta poznavalec je bil vesel, da je tako prišel poceni do »pristnega Groharja«, kar je umevno, če pomislimo, da je danes količjak dobra Groharjeva elika precej visoka v ceni. Ko je bil ta »Grohar« pozneje razkrinkan, se je poznavalec nasmešnil in resigniral na teh 3000 lir. Toda zgodilo se je še nekaj drugega. Nekdo je zvedel za to posrečeno potegavščino in takoj ponudil za ponarejenega Groharja kar 1000 lir več.

Pripomnimo, da je zlasti Groharja zelo težko ponarejati, saj mora biti tudi ponarejevalec svoje bažice umetnik in zelo spreten, da vsaj približno zadene vse neskončne finese, ki jih je zmogel Groharjev čopič, oziroma lopatica.

Poleg slik zlasti ponarejajo tudi kipe, zlasti starinske, dalje starinske okvirje, starinsko pohištvo in podobno. Taki ponarejevalci radi kupujejo stare dobe, stare, toda ne umetniško pohištvo, stara vrata in podobno. To spretni mizarji preoblajo in nato napravijo iz njih »pristne« baročne, rokokojevske, empirske okvirje, pohištva in podobno. Dobe se ljudje, ki res verjamejo, da izvirja kaka omara iz dobe Ludovika XIV in podobno. Včasih so ponarejevalci tak les pripravljali tudi na tak način, da so v sveži les streljali s šibrami, tako da je les dobil luknjičav videz. Danes ponarejevalci nimajo pušk, iščejo pa zato starinski les, ki je že itak luknjičav.

Dobro bi bilo, da bi naši ljudje bili pozorni nad temi ponarejevalci in pred nakupom umetnin vprašali resnične strokovnjake, izogibali pa bi se špekulantskih posredovalcev. Sicer se ponarejanje umetnin dogaja po vsem svetu, zlasti v Ameriki, in je tako n. pr. na svetovnem trgu najmanj petnajstkrat toliko Rembrandtovih, Rubensovih in drugih slik, kakor so jih ti stari umetniki sploh mogli napraviti. Cvete tudi ponarejanje starinskih rokopisov slavnih osebnosti. Vsakemu kupcu ponarejenih umetnin se pač ne bo pripetilo tako kakor prej omenjemo, ki bi lahko prodal celo ponarejeno umetnino z dobičkom!

Bachove huzarje gledati s kritičnejšim očesom, kakor pa smo jih dozdaj. Na vsak način ta razprava odkriva Trdinovo človeka in njegov čuden značaj, ki mu je zaokrenil življenjsko pot drugače, kakor pa si je predstavljal. Za našo književnost pa je bil ta preokret v toliko ploden, da se je iz že hrvatskega pisatelja, kamor je težil, obrnil v slovenskega in napisal v pokoju nekaj svojih najboljših stvari. Razprava se bere kot življenjska povest, le da motijo nekatere praznine.

Čisto drugačnega značaja pa je odlomek iz disertacije dr. Jožeta Kastelca Antični snovni elementi v Prešernovem Sonetnem vencu. Če je Baragova arhivalna zgodovinsko biografska razprava, je Kastelčeva analiza duhovno stilistična ter, se oziroma samo na zgolj elemente v Prešernovi pesmi — v tem odlomku na pomen Sonetnega venca posebej! — jma določa vir in pot ter pomembnost in estetski značaj, kar ima pomen za njegov slog in njegovega duha. To analitično ugotavlja, kateri motivi so zgolj okrasno privzeti, kateri pa so plod njegovega globokega notranjega doživljanja ter pomenijo njegovo centralno izživeljanje v antičnih prispodobah in izrazih. Z analizo uporabe teh antičnih motivov se po metodi literarne zgodovine da dognati celo centralna duhovna usmerjenost pesnika: ali je bil klasičist ali romantik? Ko se s temi pogledi peča s Sonetnim vencem, zadeva seveda na stari problem arhitektonike, kakor sta jo branila Zigon in Puntar, ter jo kritično ocenjuje in popravljaja. Z razborom funkcije antičnih prispodob v tem vencu in pesmih, ki spadajo tesno k temu centralnemu ustvarjalnemu razdobju, pride do zaključka, da je bilo tedaj njegovo doživljanje antike izrazito romantično. Toda pesniški temperament Prešernov je bil »klasičen«, zato sta se ravno v njegovi antiki združila oba elementa. Če pa vrednoti to njegov odnos do antike v razmerju svetovnih pesnikov tistega časa do nje, vidimo, da ta je prinos skromen. Pravilneje bi ga bilo vrednotiti ob slovenskih pesnikih, kar pa avtor pusti kot odprto vprašanje. Vsekakor sta se v

Duh in snov

Nedavno je neki pisec zapisal, da je kraljestvo božje prav za prav v nas samih, da ni nekaj zunanjega. Svoje besede je oprl na izrek Kristusa, ki ga navede evangelij. Brez dvoma je pri tem mislil, da kraljestvo božje ni svetno kraljestvo, temveč kraljestvo duha in milosti, kraljestvo miru in ljubezni. Ne da se pa reči, da ne bi bilo kraljestvo Kristusa tudi zunanje, t. j. vidno kraljestvo. Nasprotno: prizadevanje sodobnih katoličanov gro prav v dveh smereh: pokristjaniti, ali bolje, zopet pokristjaniti poedince in zopet pokristjaniti družbo. Pri družbi je zlasti razvidno, da se morajo predvsem vidne ustanove preiniti s krščanstvom, kajti malo bi pomagalo, če bi se poedinci morda spreobrnil, družba in javno mnenje pa bi bila kljub temu nekrščanska.

Božje kraljestvo ni torej samo notranje, nevidno, temveč dobi tudi svoj zunanji izraz, je vidno. In to je tisto načelo, ki se morda tu in tam premalo upošteva. Morda izvira to neupoštevanje iz nekega spiritualističnega pojmovanja človekove narave in vloge, ki jo ima krščanstvo pri človeku. Premalo se upošteva snov, ki je tudi iz nje človek sestavljen, preveč pa se poudarja človeška apiritualnost, in sicer na ta način, kakor da bi bil človek duh brez telesa, nekak angel, ki ne potrebuje snovnih oblik, tudi takrat, kadar zasleduje duhovne cilje. Drugič pa se ob neupoštevanju ter resničnosti nekako izvira božja milost sama, ki naj bi kljub človekovi nedelavnosti sama delala čudeže ter krila človeško lenobo. Vedno bo ostala temeljna resnica, da milost predpostavlja človeško naravo. Na tem gradi krščanstvo svoj sistem. Človeška narava pa predpostavlja obojni element, tako duhovni kakor telesni.

Najbolj prihaja do izraza to čudno neupoštevanje in nepoznanje človeške narave pri vprašanju samoohranbe krščanstva. Osnovno pravilo, ki je zelo globoko zasidrano v človekovi podzavesti, je, da se nekako mehanično braniš, če te kdo napade. Tudi krščanstvo je na področju svoje teologije zgradilo posebno obrambno disciplino, ki jo imenujemo apologetiko. A to je le na področju znanosti. Sovražnik krščanstva pa ne nastopa samo v obliki lažne znanosti, temveč tudi v raznih drugih oblikah: ponekod v obliki nacionalizma, drugod v obliki socialnega reformizma, itd. Pri nas je nastopil v obeh oblikah hkrati. Osnovna protipoteza krščanstva bi torej bila zdaj ta, da se brani z vsemi silami in sredstvi, ki so dovoljena: s protipropagando, a tudi s protisilo, če mu kdo grozi s silo. To je osnovna prvina vsake samoohranbe.

Ceprav je to načelo samo po sebi tako jasno, da se bo marsikomu čudno zdelo, zakaj sploh o tem beseda, je vendarle mogoče, da se zdi mnogim stvar nepravilna, ravno ker pravijo, da božje kraljestvo vendar ni nekaj takega, da bi se zanj morali tudi s silo boriti. Po njihovem mišljenju morajo kristjani vse pretrpeti. Skratka: iti morajo nasproti svojim mučiteljem in preganjalcem z edinim sredstvom, ki ga smejo imeti: s potrpežljivostjo, vdanostjo in pripravljenostjo na smrt. O kaki samoohranbi ni govora. To je že zunanje dejanje, ki naj bi ne imelo mesta v okviru božjega kraljestva. Besede teh ljudi gredo v klasje lahkovernih in nepoučenih ljudi, delajo zmešnjavo ter podpirajo sovražnike vere.

Kajpak je njihovo stališče popolnoma zgrešeno, njihovo pojmovanje krščanstva ne samo ne življenjsko in nestvarno, temveč celo zmotno. Ni ideal krščanstva, množiti vrste mučenec, še manj, zadržati se pasivno in ne preprečevati preganjanj. Da doseže ta namen, se Cerkev poslužuje raznih sredstev: molitev proti preganjalcem, kjer prosi, naj Bog zatre njene sovražnike, razgovorov in pogajanj, ki z njimi skuša zlo preprečiti ali vsaj omiliti in če tudi to ne pomaga, nikakor ne obsoja tistih, ki so vstali, da z orožjem v roki branijo osnovne krščanske vrednote, temveč jim je za njih plemenito delo hvalčeno.

Sportni drobiži

Nogometnim klubom. Prosimo, da prideta na današnji sestanek v Zvezno pisarno po dva ali trije odborniki vsakega ljubljanskega nogometnega kluba. Prosimo točno in zagotovo. Sestanek bo ob pol šestih.

Tobačna tovarna : Mars. Prihodnje nedeljo bo na sporedu podelj šaljive tekme med nogometnimi sodniki in odborniki ljubljanskih klubov tudi prvenstvena igra, v kateri bo skušal Mars pokazati, da je enakovreden Tobakarjem. Obe moštvima imata na razpredelnici dozdaj še ničli, na papirju pa velja prednost igralcem Tob. tovarne, ki se odklikujejo po svoji borbenosti, čeprav je o njih znano, da pridejo radi v spore z nogometnimi paragrafi. Dosedanje izkušnje, ko so jih nešportni podvigi stali izgubo prvih točk in prepoved igranja ravno onim, ki so bili za borbo preveč vneti, pa so jih gotovo dobera poučile. Pričakujemo, da bomo videli nogometni šport dveh dobrih, približno enakovrednih moštev in da bo sodnik poskrbel tudi za to, da se bo sukala igra v mejah dovoljenega.

Prešernu, ko je stal na vrhu ustvarjajoče moči, lepo dopolnila antika in moderna.

To so rezultati znanstvenih razprav v zadnjem Zborniku Doma in sveta, da se ne dotaknemo literarno zgodovinskega drobiža iz Zapisov ter umetnostnih in literarnih ocen. O literarnih do-
neskih pa prihodnjč.

✱

Marijino Sreč. Spisal Janez Filipič, župnik. Rakovniške »Knjižice« so pred nekaj dnevi razposlale svojim naročnikom kratko, pa lepo razlago o pobožnosti do Marijinega Srca. Kot našla prav za te zadnje tedne, ki nas še ločijo od dneva, ko se bo vsa škofija posvetila brezmadežnemu Marijinemu Sreču. Marijini nabožni pisatelji župnik Janez Filipič najprej razlaga, v čem je bistvo te pobožnosti, potem nam oriše zgodovinski razvoj in končno pokaže na čiščenje Marijinega Srca pri nas, kar je posebno zanimivo.

Omenja med drugim bratovščini v Mekinjah in pri sv. Petru v Ljubljani. Pokaže na čiščenje Marijinega Srca tudi v lavantinski škofiji, kjer je bila ta bratovščina še bolj razširjena kot pri nas. — Posebno poglavje ima naslov: Čiščenje Srca Marijinega v dejanju, kjer opozarja, da se posvetitev ne sme kazati toliko v besedah kakor v življenju. — Poglavje: Sreč Marijino v bogoslužju prinaša prevod mašnega formularja, ki se ponekod bere na praznik Marijinega Srca. Z litanijami Srca Marijinega in s posvetilno molitvijo sv. očeta Pi-ja XII. se drobna, pa po vsebini bogata knjižica zaključuje.

Knjižica zasluži, da bi jo imeli v rokah ne le naročniki, ampak tudi drugi. Služila naj bi kot priprava na prelepi posvetilni dan in ostala naj bi kot skromen spomenik, ki naj bi jo imeli vedno v rokah, da ne pozabimo, kaj smo svoji Materi Mariji obljubili. Cena knjižice 1 lira je tako nizka, da jo lahko vsak kupi.

Droline novice

Koledar

Četrtek, 6. velikega travna: Jan. Evang. La-hinskih vrat; Benedikta, devica.

Petek, 7. velikega travna: Benedikt II., pa-pet; Stanislav, škof in mučenec; Gizela, kraljica in opatica.

Zgodovinski paberki

6. malega travna:

L. 1072. je solnograški nadškof Gebhard slovesno posvetil in umestil prvega krškega škofa Güntherja, domačine iz Krapfelda, iz duhovščine, ki je bila v službi samostana sv. Heme, — tega je namreč nadškof Gebhard s privolenjem papeža in cesarja ukinil, njegovo premoženje pa uporabljal za ustanovitve nove škofije, — se je osnoval stolni kapitel leta 1124. Novoustanovljena krška stolica je bila prva redna škofija na slovenskem ozemlju. Novi škof sicer sprva še ni imel odmerjenega svojega okrožja, bil je le splošno pomočnik ali namestnik solnograškega nadškofa za pokrajino to-stran Visokih Tur. Šele leta 1138. so bile določene meje nove škofije, ki je obsegala dolino Motnice in Krke, potem nekatere pokrajine ob spodnji Krki in prisojno stran v dolini reke Gline. Vsi ti kraji so bili neposredno pod oblastjo krškega škofa, toda njegov delokrog se je raztezal na vse solnograško ozemlje —

L. 1740. se je rodil na Dunaju Gabriel Gruber, S. J., hidrotehnik. 1769. leta je prišel v Ljubljano na stolico za risanje, geometrijo, mehaniko in hi-dravliko, ki jo je s pomočjo deželnih stanov pri-liceju ustanovila kranjska kmetijska družba, tu je poučeval do leta 1784. Glavno Gruberjevo delo iz te dobe je izdelava načrtov in gradnja kanala v Ljubljani, ki nosi njegovo ime in v katerim je na-črt ljubljanskega barja, segajoč že v XVI. stoletje, dobil konkretno obliko. Gruber je umrl v Petro-gradu l. 1805.

Novi grobovi

† S. Erika Perme. Komaj nekaj mesecev za g. docentom dr. Cholewo je odšla za njim v večnost njegova zvesta instrumentarka, usmi-ljenka s. Hedviga Erika Perme. Vsi, katere je na Zavodu za rakove tvorbe z obsevanjem rešila smrti, so občudovali njeno skromnost, lju-beznost in vestnost. Sam g. docent jo je vi-soko cenil in jo je, ko je bila še v bolnišnici, kjer so ji nogo odrezali, osebno pogosto obi-skali. Rodila se je Hedviga Perme v Kotu, žup-njica šmartno pri Litiji. Stara komaj 20 let, je šla za božjim klicem in je postala usmiljenka, sestra Erika. P. 7. letih zvestega dela pa je Bog že odločil, da naj se konča njen delavnik in nastopi večno plačilo. Umrila je dne 4. t.m. v Ljubljani v Marijinem domu. Njen pogreb bo danes, 6. t. m., ob pol 3 z Zal na pokopališče k Sv. Križu. Če je morda na duši kak zemelj-ski prah prinesla pred božji sodni stol, naj vsi oni, katere je na Rakovem zavodu obsegala, nastopijo pri Bogu kot njeni zagovorniki z molitvijo in sv. mašo.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Jospina Križnar. Pogreb bo v četrtek, dne 6. maja ob pol 4 popoldne iz kapelice sv. Janeza na Zalab na pokopališče pri Sv. Križu. Blag ji epomint! Zalujočim naše sožalje!

Osebnosti

— Jubilej matere 13 otrok. Te dni je zdrava in čila obhajala 50 letnico svojega življenja splošno priljubljena gospa Helena Zihler, žena želez-ničarja g. Jurija Zihlerja in mati trinajstih otrok. Požrtvovalni in skrbni mamiči želimo, da bi jo Bog ohranil še dolgo vrsto let zdravo in srečno v veselje njene številne družine.

Majnik — Marijin mesec

Za duhovno in družinsko branje, za prireditve in deklaracije si naročite krasne Sardenkove zbirke o Mariji:

Materi Mariji

broš. L 1-90

Marijine pesmi

v Marijinih praznikih

broš. L 3—

Marija

vez. L 38—

Tolažnica žalostnih

vez. L 15—

Knjigo dobite v ljudskih knjižarni
Pred škofijo 5 — Miklošičeva cesta 5

Cerkveni vestnik

Splošna molitvena ura v stolnici se zaradi šmarnične pobožnosti danes zvečer podaljša do 1/2 ure. Nato se posebej opozarjajo gospodje nočni častivci presv. Zakramenta.

— Pasijonske predstave v Drami. Od tih ne-delje dalje uprizorjajo v dramskem gledališču z ve-likim uspehom pasijonsko dramo »V času obiska-nja«. Te predstave so resnično lepe in uprizoritev nudi globoko doživetje. V krasnih, slikovitih pri-zorih nastopa veliko število sodelujočih, ki živo predstavljajo dogodke iz poslednjih dni Jezusove-ga življenja. To je največja drama vseh časov, ki posebno živo govori v naš čas. Igrali jo bodo v nedeljo, 9. maja dvakrat. Prva predstava bo ob 3 popoldne in druga ob pol 7 zvečer. Cene so zni-žane od 15 lir navzdol. Da se izognete navalu pred pričetkom predstave, si preskrbite vstopnice v predprodaji v Operi.

— Še hladno vreme. Prvi dan po sv. Flo-rijanu je bilo še hladno vreme. Bilo je zju-traj hladnejše, kakor pa kaka jutra v marcu ali aprilu. Kakor za slovo skusa zima še z zadnjim vdorom mraza nam ponagajati. Čez dober teden se začne vremenski režim treh ledenih mož ali trijevec in nato se bomo od-dahnili pred nevarnostjo hujše pozebe in sla-ne. V torek dopoldne je trajalo oblačno in hladno vreme. Popoldne od 13 naprej dobro uro je dežilo. Padlo je v tem času do 1.4 mm dežja. V sredo zjutraj je bilo hladno, brez megle in pozneje oblačno. Jutranji minimum ja padel na +5.7°C. V torek pa je bil nizek

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Procesija z relikvijo iz Kristusovega križa. Za letošnji veliki petek smo imeli v našem mestu prikrat svačeno spokorno procesijo z relikvijo iz lesa sv. Križa, ki je po drugih mestih v državi že od nekdaj v navadi. Procesija je zapustila ob osmih zvečer stolnico in se je pomikala po glavnih mest-nih ulicah do cerkve sv. Ignacija, odkoder se je po Raštelju vrnila v stolnico. Procesijo je vodil v spremstvu celokupnega kapitla prevzvišeni nad-škof, ki je nosil sv. relikvijo. Pred baldahinom so stopali moški: gojenci raznih zavodov, člani kato-liških organizacij, številni meščani in vsa svetna in redovna duhovščina. Za baldahinom je stopalo nekaj uradnih odličnikov, potem nepregledna vr-sta ženskega sveta z redovnicami in zastopnicami številnih katoliških združenj na čelu. Vse procesija je pela in molila na glas ter skesano prosila za odpuščanje grehov. Po ognjenitem priložnostnem govoru o sv. Križu, ki ga je imel izpred jezuitske cerkve franciskanski pater, je nadškof, stoječ na stopnišču, blagoslovil množico o sv. relikvijo.

Nov častni kanonik stolnega kapitlja. Dekan v Cervignanu, Jakob Cijan, je imenovan za častne-ga kanonika našega stolnega kapitlja. Kakor smo pred kratkim poročali, je msgr. Cijan z velikoduš-nim darom ustvaril novo kanonsko mesto sv. Hije-ronima pri stolnem kapituju.

Utopljenec. Pred nevi so opazili delavci, ki so bili zaposleni na soškem bregu v bližini trga Ca-nale, da plava po vodi neka črna stvar, podobna moškemu truplu. Obvestili so orožnike, ki so se za zadevo zavzeli. Kaj hitro je bilo ugotovljeno, da gre v resnici za mrtveca. Ko so ga spravili na breg, so ga prepoznali za kanalskega domačina Jo-sipe Debenjaka. Siromak je rano v jutro odšel k vodi, da bi si opral nekaj obleke. Pri tem opravi-lu mu je postalo slabo in je padel v vodo, kjer je utonil.

S Spodnjega Štajerskega

Hiša za sobotne in nedeljske tečaje v Ce-lju. 1. maja je bila slovesno odprta hiša za so-botne in nedeljske tečaje za okrožno vodstvo v Celju. Je to prva taka hiša, ki naj bi doprinesla čim več k izobrazbi političnih voditeljev šta-jerske domovinske zveze. Hiša stoji na desnem bregu Savinje nasproti kopališču in je s svojimi svetlimi sobanami kakor nalašč za take tečaje. Hišo je kupilo leta 1892 Opleševalno društvo v Celju in jo je kasneje preuredilo v poletno re-stavracijo. Do konca prve svetovne vojne je v tej hiši prirejala Štajerska vedno velike po-letne veselice. Prvi tečaj je bil t. i. 2. maja ter so govorili na tečaju odlični člani stranke o te-kočih nalogah voditeljev edinic štajerske do-movinske zveze.

40 letni jubilej poklicnega dela. Maribor-ski časopis piše, da je obhajala gospa Rozalija Zelzer, lastnica znane mariborske gostilne »Pri kronici 3. maja lep jubilej. Tedaj je poteklo 40 let, odkar je gostilničarka. Ko sta jubilarntki umrla oba njena moža Holzknecht in Zelzer, je vodila jubilarntka sama gostilno, ki je bila pri-ljubljena pri meščanih kakor tudi pri kmetih iz okolice.

maksimum +8.3°C. Nekateri dnevi v februar-ju in marcu so bili mnogo toplejši kot torek, dan sv. Florijana. Barometer ima tendenco dvigavanja in je v sredo zjutraj dosegel stanje 765.7 mm.

Zelenjadni vrti redno okopavamo. Pridni vrtnarji verujejo, da je pravilno okopavanje in pletje že pol gnojenja. S pravilnim in rednim okopavanjem zatremo plevel že v mladosti, da se nič več ne more tako razbohotiti, poleg tega zračimo zemljo, kar je velika važnost za težke prsti. Ako redno okopavamo, nam tudi ni po-trebno tako pogosto zalivati, kajti z drobljenjem in rahljanjem zgornje plasti zemlje preprečue-mo močnejši dotop vode na površino iz spodnjih zemeljskih plasti in voda se dalje časa ohrani v zemlji. Rahla in suha zgornja zemlja tvori ne-kašen zaščitni sloj med suhim zrakom zunaj in vlago v zemlji. Seveda moramo okopavanje pra-vilno izpeljati. V težkih zemljah, ki so mokre in mrzle, okopavamo tako, da zmešamo zgornjo in spodnjo plast zemlje in tako pride zrak globlje v prst in jo greje in zrači. Pri lahkih zemljah oko-pavamo le prav plitko, toliko, da je zgornja po-vršina zdrobljena. Seveda moramo to delo opravi-ti pazljivo in temeljito. Okopavamo po potrebi, navadno vsaki 10—14 dni. Redno pa moramo okopati po vsakem izdatnem dežju. Na pravilno in redno okopanih gredicah raste zelenjava še enkrat hitreje, poleg tega je odpornejša proti raznim boleznim in trpežnejša.

Nesreče na deželi. V bližnjih Dobrunjah sta se pripetili kar dve nesreči. Hočevar Mar-jan, 20 letni mizar, si je na cirkularni obrezal prste leve roke. Marija Miheličeva, 15 letna hčerka poslovdaje, pa je padla s kolesa in zlo-mila levo nogo. — Prav tako sta se primerili na Vrhniki isti dan dve nesreči. Dobrovolje Alojzij, 16 letni delavec, si je pri delu poško-doval levo nogo. Ivanka Gutnikova, 18 letna hčerka posestnika, pa je padla in si zlomila desno roko. — Na Dobrovi stanujoči 29 letni zidar Jože Vidmar je padel s kolesa in si zlo-mil levo roko.

25 letnica zvestega dela. V tovarni dušika v Rušah so te dni obhajali lepo slovesnost. Vse delavstvo je počastilo 33 sodelavcev, med njimi dve sodelavki, ki delajo v podjetju že 25 let. Vsi ti so vstopili leta 1917 v tovarno in ostali ves čas podjetju zvesti. Obratni vodja se je zahva-lil jubilarantom in jim izročil darila. Svoje čes-titke je izrekel tudi vodja delovnega urada pri okrožnem vodstvu za mariborsko okolico Kern.

Huda nesreča. Na Pristavi Betnavskega gradu kot viničar zaposleni 45 letni Ivan Zem-ljič, doma iz Slivnice, je ponoči med spanjem vstal iz postelje in šel k odprtem oknu. Meseč-nik je zlezal na okno spalnice, ki je bila v prv-em nadstropju in nato moral pasti na tla. Našli so ga nevarno poškodovanega z nalomlje-no hrbtnico in pregrizanim jezikom. Zdravi se v mariborski bolnišnici.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 77 letni mesar Karl Weitzl, 70 letna zasebnica Marija Krašovec, stražnikov sinček Friderik Kravos iz Rospoja in 36 letna viničarka Jožefina Lozin-šek iz Turškega vrha pri Zavrču. V Rogški Slatini je umrl Franc Kupnik.

Iz Hrvaške

Klub inozemskih časnikaev v Zagrebu. Dne 20. aprila so v Zagrebu slovesno odprli klub inozemskih časnikaev. Pri tej slavnosti so bili navzoči zastopniki italijanskega, nemškega in mad-zarskega tiska in vsi inozemski časnikaev, ki de-lujejo sedaj v Zagrebu.

V Makarski so v zadnjem času odprli več otroških domov, ki skrbje za pravilno nego in pre-hranu otrok vseh siromašnejših slojev.

Docent za civilno pravo. Za docenta za civilno pravo na zagrebški pravni fakulteti je postavljen dr. Zlatko Majtin, ki je pred leti dve leti poslušal predavanje o rudarskem pravu tudi na ljubljans-kem vseučilišču.

Apostolski delegat na obisku v Mostarju. Z letalom je te dni prišel v Mostar apostolski dele-gat v Zagrebu prevz. Marcone. Po prihodu na mostarsko letališče se je odpravil v škofijski dvo-rec, kjer je ostal kot gost tamnega škofa. Apo-stolski delegat je iz Mostarja napravil več obiskov v posamezna hercegovaška mesta ter si je med drugim ogledal široki Brieg, Ljubuški in Capli-vo. Povsod se je zanimal za versko življenje ka-tolikov.

Varaždin dobi vodovod in kanalizacijo. V zadnjem času so pričeli v Varaždinu z živo pro-pagando za modernizacijo mesta in zboljšanje hi-gienskosti in sanitarnih razmer v mestu. Poprej-šnje mestne občinske uprave se kanalizacije me-sta sploh niso lotevale, ker so bili vsi prepričani, da leži mesto nižje, kakor je pa vodostaj same Drave in so se bali, da bi rečna voda lahko za-livala mesto. Pred kratkim so pa strokovnjaki ugotovili ravno nasprotno ter je mestna občina takoj oddala kanalizacijska dela, ki so sedaj v polnem teku. Kakor hitro bo kanalizacija v mestu končana, bo mestna občina začela graditi tudi mestni vodovod, da bo na ta način preskrbela mestu zdravo pitno vodo.

KINO SLOGA 27-38

Odlična komedija polna vedrosti in smeha

»Mož po moji volji«

V glavni vlogi: Heinz Rühmann, Loni Ma-renbach, Hans Söhnker, Hell Finkenzeller.
PREDSTAVE od 14 dalje. Konec ob 21.15!

KINO MATICA 22-41

Carla Del Poggio, Leonardo Cortese in Paolo Stoppa v moderni duhoviti komediji

»Ponočna srečanja«

PREDSTAVE ob 17 in 19.15.

MATINEJA! Na splošno željo predvajamo ponovno nepozabljen film

»Dunajska krič«

PREDSTAVE samo ob 15!

KINO UNION 22-31

ZA SMEH IN KRATEK CAS! — Priljub-ljeni dunajski komiki v italijanskem filmu

»Sedem let sreče«

V gl. vl.: Viki Gioi, Elli Parvo, Hans Moser, Theo Lingen, Wolf Albach Retty in drugi
Predstave: delavniki ob 15.30, 17.30 in 19.30; ob nedeljah ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30.

Iz Srbije

Obisk v Beogradu. Kdor je poznal Beograd pred vojno ali vsaj leta 1941, se danes na prvi pogled mora prepričati, da je Beograd kljub vojni ostal star, živahni center, še več, da na zu-naj Beograd danes živi, kakor bi se ne v njem in ne v njegovi okolici ne bilo zgodilo ničesar. Šele ko ga pobliže pogledamo, bomo opazili vse one stvari, ki jih je vojna prinesla s seboj več ali manj v vse kraje.

Zunanost mesta se je v marsičem spreme-nila. Zastaja sama je dobila popolnoma dru-go lice. Tudi zgradbe okoli nje so deloma po-pravljene, deloma pa ruševine odstranjene. Tudi glavni center okoli spomenika in palače Alba-nije je popolnoma spremenjen. Tam imamo zdaj novo gledališče, drugačno obliko trga, krožni tramvaj. Na Slaviji, ki je postala novo središče in križišče, je nastal mogočen trg, one male tr-govine in kafičane so zginile, tam se srečajo tramvaj s štirih strani. Seveda tramvaj zaradi pomanjkanja voz obratuje za zdaj samo na naj-glavnejših progah.

Življenje v mestu je mirno, skoraj tiho, v trgovinah ni posebnega prometa, v izložbah je vse polno času primernih slik. Ena stvar pa ne pozna vojne: kino. Če si človek zaželi filma, je treba karto navadno kupiti v predprodaji ali pa na črni borzi. Da, tudi to je bilo. Zdaj je to de-loma preprečila policija, ker je tiste mlade po-kovce, ki so prodajali karte za kino za dvojno in še višjo ceno — enostavno vse polovila. Ve-činoma, tako so povedali, so biti to študentje, ki so zaslužili prav lepe denarje s predprodajo vstopnic za gledališče in kino. In moramo vedeti, da je v Beogradu okoli 20 kinematografov, da imajo dnevno po tri predstave in je večinoma vselej vse razprodano.

Ob treh popoldne vidimo dolge vrste toba-karjev pred trafikami. Razdelitev božje travice je racionalna, to se pravi, dnevno dobi vsak deset komadov, če pa več potrebuje, pa mora čakati pri drugi trafiki in tretji. Ženske so pred tra-fikami delale veliko nadlego, pa so jih zdaj ne-kako odrinili. One smejo stopiti v vrsto šele po četrti uri. Za dvojno ali trojno ceno je pa tobaka tudi na črni borzi, kolikor ga kdo hoče.

Lepi pomladni dnevi so marsikoga zvalili na sence. Beograd je postal prava »dolga vasa«, ker vse kmetuje. Najboljša gospoda poskuša, ka-ko bi doma vsaj solato pridelala. Ze lanske leto je nastalo mnogo njiv, letos pa je ves svet tako izrabljen, da bo Beograd lahko dolgo pomnil, kako je bilo. Ne samo najbližja okolica, tudi v samem mestu skušajo ljudje izkoristiti vsako ped zemlje. Vse koplje, eadi in seje, vsak se hoče okoristiti. Posebno živahno je na bližnjih peri-ferijah, kjer hiše niso tako na gosto zidane. Ni-mate več praznega prostora, vse je obdelano. Posebno tam na Avalski cesti, desno in levo na-stajajo njive. Tad pod igriščem SK 1913 (bivša Jugoslavija) je cela skupina njiv, kar za malo posestvo in tu so se utaborili posebno naši ro-jaki. Sploh so naši ljudje pokazali veliko smisla za to vrsto narodnega gospodarstva, pa ne samo to, naše ljudi odlikuje pred drugimi izvežbanost in in pa — pridnost. Tudi je vsakdanja pomla-danska slika v Beogradu, da srečaš kolono mladih deklet, po 30 ali 40 skupaj, z lopatami in kopačami na ramah. Pod vodstvom svojega raz-rednika ali razredničarke gredo na delo. Šola se tudi mora prilagoditi času in razmeram. Tako imamo cele komplekse zemljišč, ki jih obdeluje izključno šolska mladina in to ne samo gimna-zijci, marveč v veliki meri tudi že učenci in učenke višjih razredov osnovnih šol.

Naznanila

FRANCISKANSKI ODER. Nedelja, 9. ma-ja, ob 7 zvečer: »Zmaga luči, misterij. Re-žija Milan Skrbinec. Konec predstave ob tri četrti na 9. Vstopnice že dobite v pred-prodaji v trgovini Sfiligov in na dan pre-dstave pri blazajni franciskanske dvorane.

RADIO. Četrtek, 6. maja: 7.30 Pesmi in napavi — 8 Napoved časa, poročila v ita-lijanski — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Plošče — 13.30 Na-poved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovensčini — 13.25 Prenoč za Nemčijo — 14. Poročila v italijanski — 14.10 Kon-cert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijancec, lahka »slaba« — 15. Poročila v slovensčini — 17. Napoved časa, poročila v ita-lijanski — 17.15 Opera »glasha« — 17.35 Koncert sopranistke Štefanije Vuk — 19.30 Poročila v slovensčini — 19.45 Politični ko-mentar v slovensčini — 20. Napoved časa, poročila v italijanski — 20.30 Operetno glasbo vodi dirigent Gallino — 20.50 Simfo-nični koncert vodi dirigent Morelli — 22. Predvajanje v slovensčini — 22.10 Orkester »Armonia« vodi dirigent Segurini — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Blatavčeva cesta 6; mr. Hoče-var, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste-Zalaska cesta 47.

Drobna ljubljanska kronika

Mesečna rekolekcija za gospode duhov-nike bo v Domu duhovnih vaj na prvi pe-tek, 7. maja. Ob 4 popoldne skupna adora-cijska ura, ob 5 premišljevanje. Konferenca zaradi šmarnice odpade. Vsi gospodje duhov-niki vljudno vabljeni. — Vodstvo.

Naznanite sohel Mestno županstvo še ved-no zlasti v sredini mesta nujno potrebuje več čedno opravljenih sob za nastanitev oficijev in uradnikov. Kdor koli ima kako primerno sobo, naj jo takoj naznani mest-ne-mu odpravniku v sobi 23 v III. nad-stropju magistratnega poslopja za Robbovim vodnjakom.

Namesto vena na grob pokolneve gos-poda Ivana Cizla, tu, je darovalo delav-stvo mestnega cestnega nadzorstva 279 lir družstvu slepih. Plemenitim darovalcem naj-topljesja zahvala!

Jutri, v petek, zvečer bomo imeli peti koncert na dveh klavirjih v izvedbi pianista Silve Hrašovec in Martje Bizjak-Vajalove. Ob priliki tretjega koncerta na dveh klavir-jih, ki so se vršili jeseni 1941, je napisal eden naših koncertnih ocenjevalcev nasled-njo sodbo: Koncert moramo šteti med zelo uspele ter dati priznanje tako gospe Bizjak-ovi, ki se je prav resno zavzela za stvar, kakor tudi gospodičin Hrašovec. Njuni na-stopi in igra na dveh klavirjih izpopolnju-jejo dosedanj vrzel v našem koncertnem življenju. Poleg tega pa izkazujeta obema znat-no kulturo bodisi v tehničnem, bodisi v mu-zikalnem oziru. Podajanje skladb je vesbo-valo močno intenzivno ter prevečvalnega učinkovitosti. S koncertom smo bili zelo za-dovoljni. Enako hvalljivo tudi drugi kritiki umetniško izro in podajanje obeh koncer-tnik. Od taktat do danes je preteklo že nekaj časa. Oba umetnika stalno večjata v duu, zato z vso upravičenostjo pričakujemo na jutrišnjem koncertu še večji uspeh in večjo umetniško dovršenost. Koncert bo ju-

tri ob 7 zvečer v mali filharmonični dvo-rani. — Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

Sardenki: Marijine pesmi vam bodo zelo dobro služile za razne majniške prireditve. Dobijo se v Mladosti založbi, Ljubljana, Stari trg 30.

Kreditna zadruga železničarjev Ljubljan-ske pokrajine v Ljubljani sklicuje za petek, 7. maja, ob 18 sestanek ljubljanskih članov v gostilni pri »Starem tiskarju«, Ljubljana, Kolodvorska ulica 33. Gospodje delegati in člani vljudno vabljeni. — Upravni odbor.

Lastne kompozicije za orkester in solo violino bodo izvajali med drugimi točkami maturantje učiteljske na svoji akademiji v soboto, 8. t. m., ob 18.30 v franciskanski dvorani. Pridite!

Koncert Chopinovih skladb. Tak bi bil lahko naslov prihodnjega pianističnega kon-certa, ki ga bo izvajal v naši sredini slaven pianist Carlo Vidusso. Vse kot polovico kon-certnega sporeda zavzemajo skladbe nesmr-tnega poljskega skladatelja. Carlo Vidusso bo zaigral v drugem delu svojega koncerta najprej 12 Chopinovih Etude op. 10 in 12 op. 25. Prepričani smo, da pianist Vidusso ni mogel z nikomur drugim bolj ustreči, na-mi mogel z nikomur drugim bolj ustreči, na-tem, da je dal toliko del najpriljubljenej-šega, pa tudi najodličnejšega klavirskega komponista na svoj koncertni spored. Poleg Chopina bomo slišali v prvem delu koncerta Beethovno Sonato op. 10 in šest Etude Ferrari Treasta. Vidussus klavirski koncert bo v ponedeljek, 10. maja, v veliki filhar-monični dvorani. Zaselek bo točno ob 7. — Predprodaja v knjižarni Glasbene Matice.

Dijaki in dijakinje raznih zavodov, zla-sti oni, ki letos ne obiskujejo šole, imajo priliko prideti se strojeplajala in stenogra-fije. Novi poletni tečajji pričnajo ta teden.

Ponk dopoldne ali popoldne po želji obisko-valcev. Informacije in prijave dnevno do 18. maja: Trgovsko učilišče »Christofov uč-ni zavod«, Domobranska 15.

»Zmaga luči«. Krasen domač misterij, ki ga je napisal član ljubljanske drame Milan Skrbinec, bodo igralci franciskanske pro-svete ponovili v nedeljo ob 7 zvečer v fran-ciskanski dvorani. Ker je to globoko versko delo še posebno pomembno za majnik, me-sec duhovne obnove, naj se obištevno prei-stave v čim večji meri udeležijo. Vstopnice že lahko dobite v predprodaji v trgovini Sfiligov. Franciskanska ulica 1.

Nagla pocenitev berlike na trgu. V sre-do, 6. maja, na trzni dan, je bil življaki trg dobro založen z berliko. Polne in velike berbase je bilo. Od vsespavod, iz Trno-vega, Krakovega, ostalih delov mestne pe-riferije in iz bližnjih okoliških vasi so jo prinesle zelenjadnice na trg. Kjer je na trgu veliko blaga čez domačo potrebo, je naravno, da ena začne nazlo padati majo, pred dobim tednom, ni bilo na trgu mnogo berlike, a po njej je bilo veliko povpraševanje. Takrat je bila berlika po 29 lir ki-logram. Sedaj, v sredo, na je bila berlika po 6—8 lir kilogram zaradi preobilice bla-ga. Prave v obilju je tudi domače, običajne in sveže špinade, ki je tudi cenajša. Gospo-dinje kaj pridno serajo po rabarbari, ki je po 3 lire kopek. Rabarbaro lahko porabimo za dober kompot, a lahko jo tudi konverzi-ramo. Tam na drugem zelenjadnem otoku je prodajala Breclnikova mamca prve be-luše. Bilo jih je le nekaj. Prodajala pa je tudi mavrohe, prišleane od dolenskih strani. Venček mavrohev je bil po 8 lir. Na trgu je bilo naprodaj manj evajade in še ta je bila stara. Naprodaj so bile pri nekaterih braveljih na trgu pomaranče po 12 lir kg.

Dijaki inje 3. in 4. razreda gimnazije ter 4. razreda meščanske šole prilivlje se za po-sebne instrukcije in predmetih za slovo ma-turo, lošeni odločki po kolah in razredih! Učbenorazn nizlek. Poučujeto profesorji, strokovnjaki. Informacije in prijave dnev-

no od 9—12. popoldne od 4—6. Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in me-ščanske šole. Musollinjev (Kongresni) trg 2. II. nadstropje. Središče mestal

Ponesrečeni v Ljubljani. Selan Antea, 18 letna dijakinja, je padla in si zlomila desno nogo. — Viktor Povčanec, 16 letni di-jak, si je tudi pri padcu zlomil desno nogo.

— Travnikar Jože, 42 letni delavec, si je pri krožni žagi obrazal prste leve roke. — Voz-Pavličeva, 1 letna hčerka tehniksa, se je hu-do poparila s krompom po vsem životu; pre-peljala je bila na dermatološki oddelku splošne bolnišnice. — Turnšek Ivan, 30 letni natakter, se je pri padcu močno poškodoval po glavi.

Gledališče

Opera:

Četrtek, 6. maja, ob 18: »Janko in Metka«.

Red Četrtek.

Petnajst let oskrbnik Portugalske

V teh dneh bo minilo 15 let, odkar je profesor Salazar vzel finance portugalske države v svoje roke. Če Portugalska ni tega datuma pustila v nemar, ampak ga je še proslavila kot nekakšen jubilej, tedaj se je to zgodilo v pričajanju, da se je že kar zgodovinsko razsulo Portugalske nehale v tem hipu, ko je neslišni in strogi učenjak zapustil svoje mesto na univerzi v Coimbra in je uveljavil načelo, da mora Portugalska najprej začeti poštno gospodarstvo, preden more računati na spoštovanje in ugled v inozemstvu. Javno življenje te države, ki je nihala pod bremenom svoje velike zgodovine, je bila dotlej nekakšna krvava opereta, ki so si njeni igralci obogatili in so uničili kredit države. Pa ne samo finančni kredit! Zatorej je bil Salazar od prvega hipa dalje nekaj več kot samo strokovnjak. Njegove prve bugetne pojasnitve, ki jih dandanes upravičeno smatramo na Portugalskem za klasične govore, so bile hude spokorniške pridige resnicore.

ljubnega in nesebičnega domoljuba. Odtlej se je razvil iz profesorja finančnih ved državnika, ki je dodal marsikateremu evropskemu vprašanju svojo tehtno besedo in je predvsem razgalil boljše videnje in ga pokazal v pravi luči. A pri tem Portugalci nikoli ne pozabijo, da je začel svojo pot kot oskrbnik in gospodar dežele, in kmetom in ribičem te države, ki so šele v razvoju političnega mišljenja, ledi še danes pred očmi kot nepodkupljiv in pošten računar, ki ne da od sebe nič več, kar ima, in ki skrbi za to, da so davki zares v korist državi. Saj je bil Portugalec, ki se trdo bori za svoj vsakdanji kruh, več rodov dolgo pričrpan, da so davki samo vir dohodkov za popliske politike in da torej država ne more biti drugača kot njegova sovražnica. Da pa ima moralna gospodarstva tudi v politiki svojo besedo, je bil nauk, ki je z njim začel Salazar svojo pot, in ta nauk je tudi še danes izvor njegove avtoritete.

„Peklenska vročina“ v Gabesu

Kadar govorimo o Afriki, si Evropejec ne hote predstavlja tropsko vročino, napolneno z gore, leve, palme in puščave. Pri tem povsem pozabi, da so tudi v črnem delu zemlje take pokrajine, kjer je podnebje včasih tako podobno našemu. In semkaj spada predvsem Tunizija.

Na obali je podnebje Tunizije jako zmerno, enakomerno in zdravo. Zima je ondi taka kot naša pomlad. V juliju in avgustu se zaradi vplivanja vročih vetrov iz Sahare poveča vročina na 40 stopinj. Že v preteklem stoletju so v Tuniziji dognali povprečno letno temperaturo 19,6 stopinje. V januarju je bilo ondi 11,3, v aprilu 18,1, v juliju 27,3 in v oktobru 21,7 toplote. Padavina je na obali 70 cm, v notranjosti dežele seveda mnogo manj. Od oktobra do aprila so padavine jako čučke. A številke, ki jih je dognal šele nedavno umrl španski afriški raziskovalec dr. Baltran glede podnebnih sprememb v Tuniziji, nam boljše povedo, kako je tu podnebje svoje vrste. V Bizerti niha temperatura od -0,2 v marcu do +35 stopinj v avgustu. V Susi od -2,5 do 40 stopinj; v Sfaxu od -3 do 42 stopinj in v Gabesu od -0,4 do +47 stopinj v najtoplejšem poletnem mesecu.

Anekdota

Friderik Veliki je na enem od svojih potovanj po državi nagovoril tudi jako mladega predsednika vlade, ki si je močno prizadeval, da bi vladarju ugajal. Kralj ga je pozorno motril in ga vprašal:

»Ali je premožen?»

Mladi predsednik se je kaj spomnil kraljeve radodarnosti in je odvrnil:

»Velikanstvo, nisem premožen, ampak jako reven.«

Kralj ga je potrepil po rami, rekoč:

»Prav. Le naj oslane pri tem, bo vsaj vedel, kako je takim ljudem pri sreč.«

Gabes, ki je v mirnem času znan kot izvozna luka dateljnov in vina, a tudi žita in volne in ki je tunizijsko pristaniško mesto ob Mali Sirti, ima torej nekaj časa v letu zares peklenko vročino. Vročina 47 stopinj je temperatura, v kateri se Evropejec tako poti, da vse teče od njega. Vendar Gabes še zdavnaj ni najbolj vroč kraj na svetu. Nekateri menijo, da je ta točka v notranji Sahari ali ob Rdečem morju ali v slanih puščavah v Aziji. V kalifornijski »Dolini smrti« je leto in dan zmeraj 55-68 stopinj vročine. Vendar je ondi dobili kos zemlje, ki se naziva »farma krušne pečice« in ki je za silo še zmeraj preživljala ljudi, živali in rastline. A v iranski puščavi Lut, južno od Kaspijskega morja, ob meji Afganistana, je pa takšna vročina, da je skozi vse leto čez 60 stopinj vročine v senci in je ta pekel v zvezi s popolnim pomanjkanjem vode zares strah in groza celo najhrabrejših puščavskih popotnikov.

Dr. Aljehin—mojster vseh mojstrov

Dne 29. aprila so igrali v Pragi zadnje kolo res velikega šahovskega turnirja. Bilo je to že nekakšno 20. kolo, ker so 19. kolo igrali že v aredu, 28. aprila. Vendar so na 19. kolu igrali le tri partije! In sicer je igral svetovni mojster Aljehin zadnjo partijo, ki jo je moral igrati, s Prúchem, dalje sta odigrala Foltys in Šimisch igra, ki je bila prelozona iz 18. kola, Thelen pa je igral z dr. Florianom partijo, ki jo je spopetka zamudil, ko je namreč vetopil dva dni kasneje v turnir. Seveda so porabili ta dan tudi za to, da so končali vse višee partije.

Aljehin je seveda podrl Prúcho in zmagovito zaključil svoj boj. Tako sta med dvajsetimi igralci Aljehin (17 točk) in Prúcha (8½ točke) končala en dan prej. Najbolj verjetno je, da je dr. Aljehin nalašč pohtel, zato da bo potem lažje počival na

Modra razsodba

Neki prodajalec olja je romal po sončni cesti v notranji Kitajski. Vse olje je bil prodal, posoda mu je prazna visela čez pleča, a v roki je imel majhno usnjato možno, kjer so bili bakreni novci, ki jih je bil izkupil za olje. Prišel je bil do reke, kjer so na oni strani svetile vaske strehe v soncu. Reka je bila plitva, mostu ni bilo nobenega in tudi broda ne. Tedajci se mu je približal star mož, ki je močno šepal, češ če bi ga hotel prenesti na nasprotni breg.

»Prav,« je dejal prodajalec olja, »te bom pa nesel. Samo, vzemite tole možno in pa posodo si ohesi čez ramo, da te bom lažje nesel.«

Tako se je zgodilo. Prodajalec olja je prenesel mršavega starca, ki res ni bil težak, na oni breg. Tam je dobil nazaj svojo posodo, ki si jo je spet oprtal, a ko je hotel imeti nazaj tudi možno z denarjem, je starca dejal začuden:

»Možno z denarjem? Denar je vendar moj! Kaj pa ti je?«

Zdaj je prodajalec olja sprevidel, da je pomagal velikemu sleparju. Čeprav mu je dopovedoval in ga rotil, da denar ni njegov, se je starca krčevito branil, da bi mu ga izročil. Ljudje, ki so se bili nabrali krog njiju, so že začeli groziti prodajalcu, češ da hoče oslepariti ubogega starčka. Slednjič so oba odpravili k sodniku.

Sodnik je poslušal starca in prodajalca, pokalil je v dejal:

»Mislim, da ne bo težko dognati, čigav je denar. Prinesite mi skledo vode!«

Ko je ostala skleda pred njim, je stresel drobšč v vodo.

»Če je denar prodajalčev,« je mirno dejal, »tedaj je brez dvoma oljnat in to se bo kmalu pokazalo na vodi. Če pa ne bo nobenih oljnatih madežev, je pa denar starčev.«

S palico je premešal drobšč v vodi in kaj kmalu so se pokazale oljnatke maroge na vodi.

»Lejte,« je rekel sodnik, »sleparja smo razkrinkali! Tole šepasti starca je slepar.«

Ljudje so bili vsi prevzeti zaradi sodnikove modrosti in so navdušeno ploskali z rokami. Prodajalec olja je dobil svoj denar nazaj, a starca so vrgli v ječo.

Trije leti lasje DEJAVSEVEDA

Spisal Karel Jaromír Erben

PLAVACEK GRE DALJE, KO PRIDE DO CRNEGA MORJA, GA VPRAŠA BRODNIK, KDAJ BO OSVOBOJEN. ODGOVORI MU: »ZVEDEL SEM, TODA NAJPREJ ME POPELJI NA ONO STRAN, PA TI POVEM.«

BRODNIK GA PO KRATKEM OBOTAVLJANJU PREPELJE NA DRUGI BREG. TEDAJ PA MU REČE PLAVACEK: »AKO BOŠ SE DAJ KOGA PREVAZAL, DAJ MU VESLO V ROKO IN SKOČI NA BREG IN REŠEN BOŠ!«

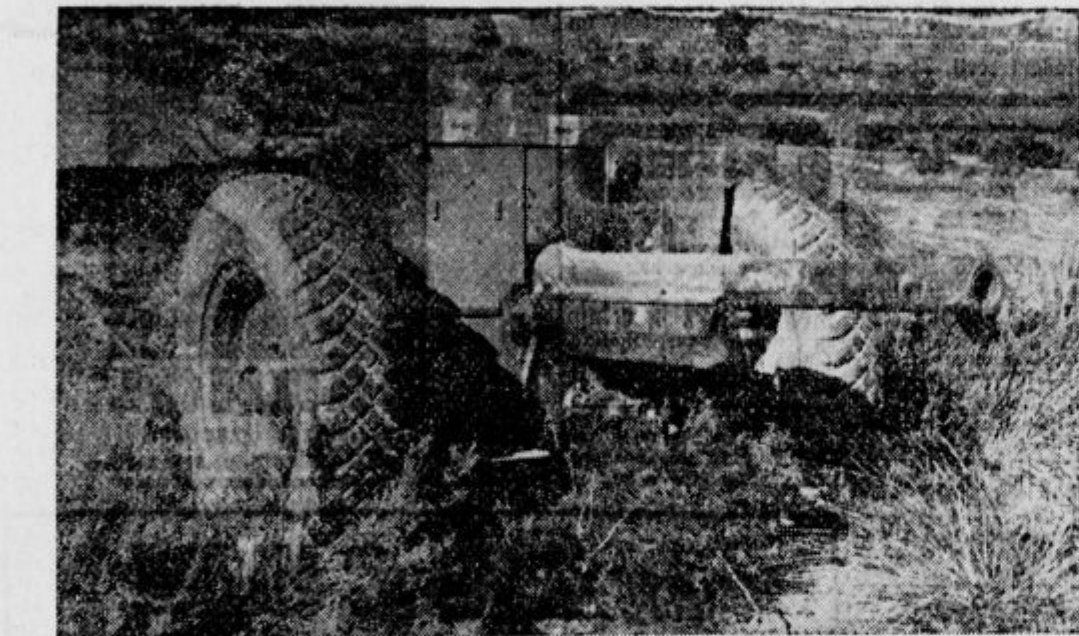
pa spodnja osrednja skupina petih igralcev, ki so vsi dosegli le 1 točko manj kot zlato sredino, ki je pri 9½ točkah. Ostanek igralcev ima tako rekoč tolažilne točke in končno je zadnja gospa Suchý, ki si je priborila v vsem turnirju tri remise. — Vsa izid turnirja kaže zelo jasno, da je velika večina mojstrov za cel razred za Aljehinom, ki se mu je nekoliko približal le Keres. To ni nazadnje nič čudnega, saj je bilo mnogo mojstrov iz Češkomoravskega protektorata, medtem ko ni bilo na turnirju nekaterih, ki so svojčas znali priti vse bolj blizu svetovnemu mojstru dr. Aljehinu.

lavorikah ob dobri kapljici, medtem ko se bodo skoraj vsi drugi borili v zadnjem kolu za posamezna mesta. Če upoštevamo, da je dr. Aljehin že etar, da mu je pred leti dr. Euwe iztrgal svetovno prvenstvo, katerega pa si je dr. Aljehin pridobil nazaj, potem moramo priznati, da mu praški turnir znova potrjuje svojo izredno premoč na šahovskem polju. Kaj verjetno je, da bo stopal po stopinjah dr. Laskerja in še dolga leta tudi proti mlajšim velemojstrom obdržal ponosni naslov svetovnega velemojstra. Izid šahovskega turnirja to tudi dokazuje. Od 19 partij in torej od 19 dosegljivih točk je dosegel dr. Aljehin 17 točk. Nobene partije ni izgubil, 15 jih je dobil, 4 remiziral. Je edini udeleženec turnirja, ki ni bil nobenkrt premagan. V odstotkih pomenja njegova zmaga 89½ dosegljivih točk, kar je za šahovski turnir izredno visok odstotek.

V četrtek, 29. aprila je zaigralo še ostalih devet parov zadnje igre. Zmagali so Katětov proti Novotnýju, Urbanec proti Dietzeju, dr. Bartošek proti dr. Florianu, Fichtl proti Kubánek, Pachman proti Podgornýju in Šajtar proti Suchý. Remis so bile partije Šimisch-Keres in Thelen-Lokvene. Nedočnana je ostala partija Opočenský-Foltys, vendar ima Foltys upravičeno nado na zmago.

Končno stanje turnirja je torej sledeče: dr. Aljehin 17, Keres 14½, Katětov 13, Foltys tudi 13 (v resnici 12, in še partija, ki jo bo skoraj gotovo dobil proti Opočenskemu), Šajtar 12½, Lokvene, Šimisch, Thelen, Urbanec 11, Pachman 9½, dr. Bartošek, Fichtl, Novotný, Prúcha in Opočenský (ker bo skoraj gotovo izgubil vseč proti Foltysu) 8½, dr. Florian 7½, Podgorný 6, Dietze 5½, Kubánek 3½, gospa Suchý 1½.

Drugo mesto je zasedel Keres s 14½ točkami. Na vsem turnirju je izgubil le eno partijo, 11 jih je dobil, 7 pa remiziral. Imel pa je smolo, da ga je nabil edino Kubánek, ki je obšel na predzadnjem mestu! Tretje in četrto mesto si bosta delila Katětov in Foltys s 13 točkami. Katětov je zgubil prav tako le eno samo partijo (proti Florianu, ki je tudi na koncu razpredelnici), osem jih je dobil, 10 pa remiziral. Foltys je izgubil dve partiji, devet jih je dobil, 8 pa remiziral. Če gledamo razpredelnico, vidimo, da bo imel peto mesto Šajtar, nato pa pride — lahko bi rekli — skupina 4 igralcev iz zgornje zlate sredine (vsi po 11 točk), ki je dosegla malenkost nad polovico dosegljivih točk, nato

Zaplenjen angleški top na bojišču v Tunisu.

O kukaj, ptica, le kukaj...

Kako prijetno zvone klici kukavice, ki je prava znanilka toplega mladoletja! Tako preprosto je njeno petje, pa vendar hkrati tako prirčno in nagajivo. Ni ga človeka, ki se ne bi zmenil za blagoslavno oglašanje: kuku, kuku! Mladim deklicam vztrpetajo srca; vznemirjene štejejo njene klice in ugibljejo, kdaj se jim bodo uresničile tihe in skrivne želje. Druge hočejo spet iz njihovega števila pogoditi, kako dolgo življenje jih še čaka. Brezbrižen pastir se ob njenih zvopih brž prime za žep, kjer ima nekaj beličev, z njimi požvenkeče, v trdni veri, da mu celo leto ne bo primanjkovalo denarja. Preprosto ljudstvo torej smatra skrivnostno kukavico za prerokino in čarodejko. Ona je res tajfistvena ptica; le redko se prikaže na spregled, a njeno petje nam čisto vzbuja nova hrepenenja. Zaradi zamolklega in človeškemu glasu sličnega klicanja, so ptico imeli naši pogansko očetje za škrate in čarodejke.

Odkod izvira kukavičja belkasta barva po trebuhu?

Naše ljudstvo pripoveduje, da je bila kukavica na zemlji nekoč zelo bogat in zadovoljen mlinar. Pohlepnost za denarjem pa je tudi tega poštenjaka premotila, ga speljala na kriv pota in tako je prišel goljufati. Pravica božja pa ga je za kazen spremenila v kukavico, a bele sledove moke nosi še zdaj na perju kot znak krivičnega gospodarjenja.

Zakaj zamenjavajo kukavico s skobcem?

Plaha kukavica je po velikosti, vitki postavi in marogastem trebuhu zelo slična skobcu in se prav tako spretno skriva med visokim drevjem kot on. Pri nas pravijo ljudje, da je ta ptica nekaj mesecev nedolžna kukavica, na zimo se pa spremeni v grabežljivega skobca. Tudi med hrvaškim ljudstvom živi verovanje, da se kukavica na skrivnostni način preobrazi v skobca in obratno. Kukavica je ptica le tako dolgo, dokler se oglašča, to je od sv. Jurija do sv. Petra. Ko pa mine Petrovo, povsem utihne in se predrugači v skobca. Jesen in zimo pre-

bije tako, da lovi drobne piščance, a spomladi se spet spremeni v kukavico. Po drugih krajih spet pripovedujejo, da se kukavica preoblikuje v skobca v trenutku, ko ugleda prvi križ na polju in se spet spremeni v kukavico, ko okusi novo hrano. Drugod se spet vzdržuje govorica, da skobec noče peti na onem mestu, kjer ga kdo opazi. S pričetkom petja prestane biti grabežljiv in se pretvori v kukavico. Utihihni pa mora tri dneve pred Petrovom, kot da ji to nekdo gospodovalno ukaže.

Tudi vodu je kukavica nekoliko podobna.

Okoli Zagreba kroži govorica, da se preobrazijo skobce najprej v vodeba, nato pa v kukavice. Hrvatje pravijo ponekod vodu tudi »kukavac«. Nekeč se je vodeb baje zelo slabo odrezal. Obljubil je namreč kukavici, da ji bo kupil čevljičke, jo nato nekam zavedel in grdo prevaril. Zaradi tega ga kukavica še danes neprestano opozarja: »kupuj! kupuj!«, a vodeb ji odgovarja: bit! bit! bit! (skrajšano od bit ču) in jo s tem že dolgo tolaži.

Kako je nastala kukavica?

Slično kot hrvaški ljudstvo, so si razlagali postanek te ptice tudi klasični narodi. Sestre so baje imele več bratov, ki so pa vsi pomrli. Te so tako dolgo jadjikovale nad njihovimi grobovi, dokler ni to večno vzdihovanje presedalo celo samim pokojnim. Končno so rajni preveč vztrajne sestre prekleli in takrat so se one spremenile v kukavice, ki še danes kukajo nad gomilami svojih objokovanih bratov. S temi pticami spravlja narod v zvezo nek pojav v prirodi. Na sadnem drevju živi namreč gosjenica metulja prstaničarja. Ta krilatec znesne rjavo, z nerazlopnim klejem zlepljena jajčeca v obliki prstana okoli drevesnih mladik, ki so baje solze onih žalostnih kukavic, ki še vedno hočejo za svojimi umrliimi brati. Ponekod tudi pravijo, da ni dobro, ako kdo sliši kukavičje klice na tešče in da pomeni skoraj gotovo kako nesrečo.

Med našimi pticami se samo kukavica ne zmeni za zarod.

Kukavica je med našimi pticami edina, ki ne pozna skrbi in težev rodbinskega življenja.

Močno se redi in deseti dan jo je polno gnezdo. Male krušne bratce spravi na hrbet in jih s krepkim sunkom vrže čez rob gnezda. Če je v duplu, nanje pritiska, da sirote komaj dihaajo in večinoma poginejo. Kukavičja se venomer oglašča: cici, cis, cis, cirk, cirk! Živo vreščanje privabi marsikako ujedlo ali zver, ki si privoščila slastno pečenko. V gnezdu ostane okoli treh tednov, nakar jo rednica še nadalje hrani, dokler si sama ne zna poiskati hrane. Gozdna kukavica se potem nič več ne zmeni za matčho.

Zakaj kukavica sama ne valji in ne skrbi za mladiče?

V tropskih krajih gnezdiijo mnoge kukavice eno leto same, drugo leto pa podtikajo raznim pticam. Med kukavicami močno prevladujejo samci. To je menda vzrok, da ptica sama ne valji, kajti živahni samci ne dopuste, da bi samica sama lepo v miru sedela v gnezdu, ker jo oni vedno vznemirjajo s strastnim snubljenjem. Znano je tudi, da so zajedalci vsi ptiči, ki žive v mnogomestju. Kjer so pa zrahljane zakonske vezi, tamkaj hira tudi nagon za vzrejo mladicev. Drugi spet trdijo, da zato ne odgaja svojih mladik, ker se pri njej jajce za »jajcem prepočasno godi. Temu je baje kriv obširen želodec, ki izpolnjuje trebušno votlino in ne dopušča, da bi se istočasno razvijalo več jajc. Saj traja 1-2 meseca, da znesne vsa. Ako bi z valitvijo čakala do zadnjega jajca, bi se prva že pokvarila. Če bi pa na prvem obsedela, bi se izlegel prvi mladič še pred tretjim jajcem. Ta čas bi morala obenem valiti in pitati mladiče, kar bi pa bilo za požrešno ptico nemogoče. Neke ameriške sorodnice grade skupno gnezdo. Čeprav je prilično veliko, se pripeti, da nekaterim samcem zmanjka prostora. Te potem znesajo jajca v gnezdo kake druge ptice. Zrahljal se je tu prvotno močan nagon, da si posamezne ptice ne grade več lastnega gnezda in obenem tudi stremljenje za valitvijo. Morda je tudi naša kukavica v tem pogledu otopela, da podtika jajca drugim pticam, ki hranijo mladiče s hrano, kot jo potrebuje mlada kukavica. Zelo važno je to, da so kukavičja jajca raznobarna in vsaj slična onim, ki so v gnezduh rednice.

S. S. VAN DINE:

Umorjeni Kanarček

XXV.

Vancejevo dokazovanje.

Ponedeljek, 17. septembra, ob pol 12.

Pol ure pozneje smo vstopili v hišo na 71. cesti. Čeprav je Heathovo pripovedovanje bilo tako prepričljivo, Markham le ni bil zadovoljen s tem, da je aretirani Jessup. Še bolj pa ga je zmedlo Vancejevo vedenje. Glavna točka obtožbe zoper Jessupa so bila stranska vrata, ki jih je nekdo na tako skrivnostni način odprl in spet zaprl. Ko je Vance trdil, da more dokazati, da je ta vrata odprl in zaprl Skeel, kakor tudi kako je to storil, Markham, ni bil popolnoma prepričan, vendar pa je bil takoj pripravljen, da spremlja prijatelja na kraj zločina. Tudi Heath je zaveda zelo zanimala in se nam je brez obotavljanja pridružil. Spively je bil v telefonski centrali, kakor po navadi in nas je nekoliko v zadregi pozdravil. Ko pa mu je Vance ljubeznivo dejal, da lahko gre za kake četrt ure na sprehod, si je kar oddahnil in takoj sprejel ponudbo. Policist, ki je stražil plesalnikovo stanovanje, se nam je približal in pozdravil. »Kaj je novega?« je vprašal Heath. »Ste imeli obiske?« »Prišel je nek gospod, ki je trdil, da je

poznal Kanarčka, in ki je želel, da bi si ogledal stanovanje. Dejal sem mu, da si mora poskrbeti dovoljenje pri vas.« »Prav,« je dejal Markham, nato pa se je okrenil k Vanceju in pristavil: »Bržkone je bil ubogi Spotswoode.« »Saj res!« je zamrmral Vance. »Ljubezen ne umre... Ganljivo!...« Heath je dejal policistu, da lahko odide na sprehod za kake pol ure in tako smo ostali sami. »Zdaj pa, gospod narednik, upam, da se boste znali postaviti kot telefonist,« je veselo dejal Vance. »Bodite tako prijazni in prevzemite za nekaj trenutkov vlogo Spivelyjevega predhodnika... Prej pa skrbno zaprite od znotraj stranska vrata, kakor so bila zaprta v tisti usodni noči.« Heath se je nasmehnil. »Dobro!« je dejal, približal prst s skrivnostno kretnjo k ustom in se s previdnimi koraki oddaljil po stranskem hodniku. Kmalu se je spet vrnil k telefonski centrali. Pogledal je okrog sebe in nato tibo zašepetal Vanceju: »Vrata so zaprta z zapahom.« Sedel je na mesto telefonista in vprašal: »Kdaj začne prvo dejanje?« »Je že začelo, gospod narednik,« Vance se je takoj zvil v igro. »Pazite! Pol deestih je, pretekli ponedeljek. Vi ste Spively... nekoliko manj elegantni in pozabili ste na brke... Jaz pa sem gibalistični Skeel. Predstavljamte si, da imam svileni srajco z gubicami in rokavice po zadnji modli. Gospod Markham in Van Dine predstavljata občinstvo... Dajte mi zdaj ključ

od stanovanja gospodične Odell. Se spominjate, da ga je Skeel imel pri sebi?« Heath je smeje se vzel ključ iz žepa in ga podal Vanceju. »Kot režiser vam moram dati še nekaj navodil,« je nadaljeval Vance. »Ko bom odšel skozi glavni vhod, morate počakati točno tri minute, nato pa potrkajte na vrata, ki vodijo v stanovanje ubogega Kanarčka.« Odšel je k glavnemu vhodu in se nato vrnil k telefonski centrali. Z Markhamom sva stala za Heathom v kabini in gledala proti izhodu. »Prihaja gospod Skeel!« je naznanil gospod Vance. »Zapomnite si, da je ura pol desetih.« Ko je prišel do telefonske kabine, je vzkliknil: »Gospod narednik, pozabili ste na svojo vlogo! Morali bi mi reči, da gospodična Odell ni doma. A nič ne de. Skeel nadaljuje svojo pot do stanovanja... tako.« Šel je naprej in slišali smo, da je pozvonil pri vratih. Malo pozneje je še potrkal, nato pa se je vrnil k nam. »Prav imate,« je dejal in odšel skozi glavni vhod ter krenil proti Broadwayu. Počakali smo točno tri minute. Vsi trije smo molčali. Heath se je zresnil. Gosti oblaki dima, ki jih je spuščal proti stropu, so dokazovali njegovo razburjenje. Tudi Markham je bil razdražen. Ko so minile določene tri minute, je Heath vstal in pohitel proti vratom stanovanja. Midva z Markhamom sva šla tik za njim. Potrkal je na vrata, ki so se takoj odprla in Vance nas je sprejel na pragu. »Konec prvega dejanja!« je dejal v pozdrav. »Tako je gospod Skeel prišel v plesalnikovo stanovanje v ponedeljek zvečer, ko so

stranska vrata bila že zaprta in ga telefonist ni videl vrniti se.« Heath ni rekel ničesar. Stekel je po hodniku, da se prepriča, če so stranska vrata odprta ali zaprta. Ugotovil je, da je zapah bil obrnjen navzgor, kar je pričalo, da vrata niso bila več zapahnjena. Heath je nekaj časa zamišljeno ogledoval vrata, nato pa je pogledal proti telefonski kabini. Nenadoma je veselo vzkliknil. »Dobro, gospod Vance, zelo dobro!« je dejal nato in pritrdil z glavo. »Ni treba poznati psihologije za rešitev te uganke. Ko ste pozvonili pri vratih, ste takoj stekli po hodniku in obrnili ključ, ter s tem odstranili zapah. Nato ste se spet vrnili k vratom in potrkali. Končno ste odšli skozi glavni vhod, krenili proti Broadwayu, zavili v stransko ulico in prišli skozi stranska vrata v plesalnikovo stanovanje.« »Stvar je zelo preprosta, kaj ne?« »Brez dvoma,« je odvrnil Heath. »To pa nam še ne dokazuje ničesar. To stvar bi lahko uganil vsakdo, če bi bila edina težava v zvezi z umorom. Mnogo bolj zapleteno je vprašanje, kdo je zaprl vrata potem ko je Skeel odšel. Ni izključeno, da je Skeel vstopil tako, kakor ste vstopili vi. Nikakor pa ni mogel oditi po isti poti, kajti vrata so bila drugo jutro zapahnjena. Če pa je kdo zaprl vrata za njim, mu jih je lahko tudi odprl, ne da bi bilo treba njemu tekat po hodniku in si jih odpreti. Nikakor torej ne vidim, kako bi moglo vaše dokazovanje pomagati Jessupu.« »Saj predstava še ni končana,« je odvrnil Vance. »Kmalu bo začelo drugo dejanje.« Heath ga je začudeno pogledal.

„Slovenčeva“ športna posvetovalnica

K načinu borbe v nogometu. — Zanima Vas, ali je tako imenovano remplanje dovoljeno ali ne? V nogometnih pravilih čitamo, da je prepovedano na močan ali nevaren način odpirati (remplati) nasprotnika ali ga odpirati od zadaj, ne da bi ga slednji zapiral. Tudi uporaba rok ali komolcev z namenom, da nasprotnika odrinemo ali pahneemo, ni dovoljena. V ostalem je odpiranje dovoljeno, ne sme pa biti močno ali nevarno. Pod pravilnim odpiranjem se razume odpiranje nasprotnika z goranjim delom telesa (ramena, prsa), toda z rokami ob telesu. Nasprotnika se sme odriniti od žoge, lahko pa se ga tudi odrine na poti k žogi ali pa na poti v ugoden položaj. Odrivanje ali remplanje je torej dovoljeno, v kolikor se v borbi za žogo izvede pravilno. (C. N.)

Česko nogometno prvenstvo. — Z najnovejšimi podatki Vam ne morem postrčiti, ker se niso pričela poročila o izidih pretekle nedelje. Po veliki noči je bilo stanje v českim prvenstvu naslednje: Slavija je premagala Kladno 6:2 in tako ima zdaj že sedem točk naskoka. Sparta ji najbrž ne bo več nevarna, kajti za veliko noč je igrala proti Bati (Zlin), kjer je izgubila 4:5, kar pomeni izgubo dragocenih točk. Tako ima zdaj Slavija 28 točk, Sparta pa samo 21, kar pomeni, da je Slavija na najboljši poti, da si pribori letošnje prvenstvo. (F. R.)

Plavanje. — Zanimajo Vas podrobni izidi z danske plavalne tekme v Aarhusu. Prav rad Vam jih navedem in so vredni, da jih berejo vse in vsi, ki se zanimajo za ženski plavalni šport. Lahko bi rekli, da so padale v Aarhusu znamenite olimpijske vrednosti. Le oglejmo si jih: 100 m prsno Inga Sörensen 1 min. 25.1 sek. (pri tem je bila druga Sörensenova, ki ji je tudi Inge ime in ki je pri olimpijskih igrah v Berlinu dosegla tretje mesto, poražena za nekaj centimetrov); 100 m hrbtno: Tilda Jørgensen 1 min. 14.1 sek. (danski rekord!); 100 m prosti: Fritze Narhansen 1:07.6 min. Sami odlični izidi! (N. P.)

Prvenstvo Torina. — Ali je dosegla enajstletnica Torina letos prvič italijansko državno prvenstvo? Ne, ni bilo prvič! Torino je zmagal letos že tretjič; prvič si je priboril naslov prvaka leta 1927., drugič pa leta 1928. (E. S.)

Iz teorije boksanja. — Vprašujete, kaj vse je

prepovedano pri športnem boksanju? Najbolj jasno sliko o tem, kaj je v boksu prepovedano, si boste ustvarili, če Vam naštem prepovedane udarce in podobno kar po vrsti. Prepovedano je: 1. udarjati niže od pasu, 2. suvati tovariša, ki leži na tleh, 3. držati tovariša ali ga namerno držati v celinah (sprijemu), 4. udarjati med tem, ko drži tovariša (dvojna napaka hkrati!), 5. suvati partnerja z glavo, rameni, s koleni ali z nogami, 6. udarjati ga z robom dlani ali s komolcem, 7. rokoboriti se, pretepati se ali vreči nasprotnika čez vrvi, 8. pasti na tla brez vzroka, 9. grajati ali žaliti sotekmovalec, 10. udarjati ga v tilnik in 11. neopodobno se obnašati nasproti sodniku. S tem seveda ni rečeno, da je vse drugo dovoljeno, pač pa so tu našteje glavne označbe nepravilne ali nešportne borbe. (J. H.)

Balinanje. — Sem že pred časom napisal, da mi ni mogoče v piščo odmerjenem prostoru naše posvetovalnice podrobno razlagati celotnih pravil posameznih športov. Svetujem, da si omislite Kuretovo knjigo »Vesolja doma, kjer boste našli o balinanju (Pleterniški pravi »balinancje«) na str. 360. in naprej podrobneje navodila za to prijetno igro pod vedrim nebom. (M. V.)

Raztezne vaje. — Če želite, da ste postali okorni v sklepih, tedaj je vsekakor umestno, da se lotite gimnastike z raztezni vajami. Pri teh vajah pa ne gre za raztezanje vezli, ki obdajajo sklepe, temveč za raztezanje pripadajočih mišic. V Vaših letih (42) so raztezne vaje vsekakor potrebne, gojiti pa jih morate zelo postopoma in samo tako dolgo, da boš prišli spet do normalne gibkosti v sklepih. Nisem prijatelj one izredne gibkosti, ki jo vidimo kdaj pa kdaj v cirkuših in sem: mnenja, da vpliva kvarno na zmogljivost telesa. (K. F.)

Tek na 1000 metrov. — Radi bi vedeli, koliko točk bi dobil Šostarič, nedeljski zmagovalac v teku na 1000 metrov po finskih tabelah. Njegov čas je znašal 2 min. 55.6 sek., kar smo označili v poročilu kot »srednje dobro«. Da je ocena pravilna, pove tudi finska tabela, ki priznava za ta uspeh 532 točk. Za primerjavo omenjam, da bi dobil isto število točk za tek na 100 m v 12.3 sek. Po postavi mi je najbolj ugajal za tek na srednje proge Pleničar, stilno pa nabeđen, zakaj vsem se pozna, da se ne obvladajo pravilne tehnike teka na srednje proge. Za to je potrebno, da se dolgo urijo v lahkih tekih čez drn in strn. Začetek pa je tu in govelo bo vedno boljše. (S. K.)

Zaključek Korotanovega turnirja

Korotan je priredil tudi letos tradicionalni turnir za prvenstvo Ljubljane. Juniorji so tekmovali o veliki noči, in smo nedavno poročali o lepem poteku tekmovalstva in zlasti o obilni udeležbi, seniorji pa so spogledali za najvišje naslove preteklo nedeljo. Škoda, da je prišlo med njimi do nešportnih posegov — nekateri so namreč skušali pomagati svojim klubskim tovarišem do vidnejših mest — kar pa je težko dokazati, in za kar so seveda prizadeti tekmovalci posebno občutljivi. V ostalem je bila tudi na seniorskem prvenstvu lepa udeležba, če izvememo ženske, ki se niso odzvale. V odličnih partijah so videli gledalci šport, ki je bil na visoki tehnični višini, kar tudi ni čudno, saj so imeli tekom letošnje sezone nešteto prilik, da so si obogatili tekmovalsko rutino. Najbolj napeto je bilo tekmovalstvo poedincev za prvenstvo Ljubljane. Do končne borbe so zdr-

žali sami znani igralci, igre pa so potekale takole: Poženel:Bradeško 2:1, Roman Strojnik:Poženel 2:1, Bradeško:Roman Strojnik 2:1, Poženel:Štefan Strojnik 2:0, R. Strojnik:Št. Strojnik 2:0, Bradeško:Št. Strojnik 2:0. Po pokazanih uspehih in po odločitvi vodstva je postal ljubljanski prvak za l. 1943. Bradeško (Korotan), ki si je priboril ta naslov že lanske leto. Med 38 udeleženci je dosegel Poženel 2. mesto, 3. in 4. mesto pa si delita brata Strojnika Roman in Štefan. Za prvenstvo moštev se je vodila borba med Korotanci in Mladikarji. Prvi so bili v postavi Bradeško—Gabrovšek močnejši in so si priborili naslov prvaka za letošnje leto. Prvenstvo dvojice je pripadlo Romanu Strojniku in Keržu. Na kratko navajamo še končne uspehe tolažilnega turnirja: Meden:Bogataj 2:0, Dular:Širelj 2:0, Mlakar:Okretič 2:0, Podobnik:Kastelje 2:0. V polfinalu je Meden odpravil Dularja z 2:1, Mlakar pa Podobnika z istim izidom. V finalu sta se srečala Meden in Mlakar z izidom 1:2 (24:22, 10:21, 21:23).

Zbor lahkoatletskih sodnikov — službeno

I. Sodniški izpiti — Zbor lahkoatletskih sodnikov v Ljubljani namerava prirediti izpite za lahkoatletske sodnike. Pred izpiti se bodo vršili tečaji, ki se bodo pričeli 20. t. m. Tečajev in izpitolov se lahko udeležijo vsakdo, ki je dopolnil 21. leto starosti in je neoporečne športne preteklosti. Vse potrebno gradivo bo gg. kandidatom stavljen na razpolago pravočasno. Prijava je poslata najkasneje do 15. t. m. na naslov: Zbor lahkoatletskih sodnikov v Ljubljani, Bleiweisova cesta 1a, kjer dobe gg. kandidati tudi vse ostale podatke dnevno od 11.30 do 12.30 in 17.30 do 18.30. II. Sodniška služba. — Prosimo vse gg. lahkoatletske sodnike za udeležbo na srednješolskem tekmovalstvu dne 6. t. m. na Stadionu ob Ciril-Metodovi cesti. Zbor sodnikov bo ob 14.30.

Službe

Dobro:
Trgovski namešteneec

bilančni in obratni knjigovodja, kalkulant, vse sploh vseh pisarniških poslov s 7 letno prakso in jezikovnim znanjem, isče takojšnjo namestitev. Sprejme tudi navadnejše mesto. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Nujno« št. 3027. (a)

Pošteno in pridno dekle

takoj sprejme kračanska uradniška družina. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3041. (b)

Mlajšo deklico

sprejem takoj k otroku in kot pomoč v gospodinjstvu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3039.

Dekle

vajeno poljskih in hišnih del, sprejem. Hrana in plača dobra. Nastop takoj ali po dogovoru. Batelino Angelo, Ljubljana, Aljaževa cesta 35. (b)

Prodamo

Suho sadje
prodaja Gospodarska zveza, Bleiweisova 29. 1

Brezove metle in držaje
za lopate ter motike dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 1

Slamo

dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 1

HARLEM

Šport in ljubezen, pustolovstvo in zločin, vedrost graditelja proti sovražstvu rušitelja, civilizacija proti barbarstvu sili divjih črncev, moč zaprti in sovražni prestolici: HARLEM. Eliza Cegani, Vivi Gioi,

Massimo Girotti, Amedeo Nazzari, Ermio Spalla, Osvaldo Valenti, Enrico Vilarisio in dvajset drugih velikih filmskih igralcev. HARLEM, film CINESA bo na sporedu že nekaj dni; pada ga E. N. I. C.

OD 7. MAJA DALJE V KINU MATICA

DARMOL
Il miglior lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

ČAŠA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA

U. Mioni

»Podkralj je odredil tako,« je bil odgovor. Začudenje je še bolj zrastle in Juda pripomni:

»Pravijo, da je podkralj slaven vedež in da ima vedeževalno čašo, potem katere spozna vse stvari. Čaša mu je svetovala, da nas je posadil po starosti.«

Jožef se je dal nekoliko čakati, kakor zahteva dvorska šega. Ko vstopi v dvorano, ga povabljenec slovesno pozdravi. Egipčani zakličejo: Abree!, bratje pa: Hozana! Vsi se globoko priklonijo pred njim s čelom pravi do tal. On prijazno odzdravi. Bil je videti dobro razpoložen.

Svoje mesto je zavzel pri mizi na vzvišenem prostoru. Podkralj je vedno sam. To ni olajšalo samo postrežbe, marveč tudi natančno nadzorstvo nad jedmi, ki so ga morali imeti postrežniki in nad pijačo, da ne bi bila zastrupljena. Tedaj so potrebniki začeli nositi jedi po egipčanskem običaju in ki je bilo v navadi pri bogatih mizah: jagnjetina in govedina pripravljena na različne načine — crar je bil dobro oskrbljen z živino, da ni ne Faraonu niti nje-

1 Poklekните ali priklonite se, podobno tudi kot
2 Hozana = slava! ali živeli!

govemu podkralju manjkalo mesa — in veliki vrči vina.

Prinesli so na mizo tudi darove bratov: mandeljne in pistacije, ki so bili tako redki v Egiptu, kjer so bili zlasti mandeljni prava slaščica. Prinesli so tudi vino varjeno v Hebronu.

Jožef je bil dobro razpoložen in se je čisto razgovarjal z brati in vzbujal zavist visokih državnih uslužbencev; kajti največja čast, ki sta jo mogla Faraon ali podkralj izkazati kakim osebi, ki sta jo hotela počastiti, je bila ta, da sta naslovila nanjo kako besedo in čim večkrat sto jo naslovila, toliko večja je bila čast, ki sta jo izkazovala.

Še nek drug običaj je bil v Egiptu naveden. Ako je hotel gospodar še na prav poseben način počastiti gosta, mu je poslal kak kroglnik, ki ga je vzel s svoje mize in čim večji je bil delež, ki ga je dal, toliko bolj ga je počastil. Med obedom pokliče Jožef velikega dvorjanika in mu nekaj reče. Vsi so razumeli, da mu je nekaj naročil z ozirom na osebo, ki jih hoče počastiti. Egipčani so stegnili vratove; vsak si je želel biti bolj cenjen. Kako pa so bili besni, ko je dvignil veliki dvorjanik z mize podkralja posebno dobro pečeno meso, ga razdelil in nesel bratom. Vsak je dobil svoj delež. Jožef je hotel počastiti vse, toda Benjaminov delež je bil petkrat večji od deležev bratov. Jožef ga je hotel počastiti na prav izreden način.

Benjamin je zardel od zmedenosti, ko je videl vseh oči uprte vase; sam se je obrnil k Jožefu in videl podkralja, kako se mu pristrčno smehlja.

»Zakaj je dobil Benjamin tako velik delež?« so se med seboj bratje spraševali.

»Veliki dvorjanik se je najbrž zmotil. Kakor je podkralj posadil mene, ki sem prvorojen, na častno mesto, tako mi je najbrž tudi namenil večji delež,« pripomni Ruben, ki je mnogo dal na prvorojenstvo.

Toda kot bi ga hotel na laž postaviti, je poslal Jožef še dvakrat svoje darove med brate: poseben prepečenec in izvrstno vino, ki ga je samo on pil in obakrat je dobil Benjamin petkrat večji delež od bratov.

Ti so ga zavidali, pa so požrli, kajti na misel jim je prišel brat, ki so ga bili iz zavisti prodali.

Niso še pozabili žalostnih posledic svoje zavisti in so bili odločeni, da bodo dobri z Benjaminom, ker mu ne daje prednosti je njihov oče, marveč tudi podkralj.

Jožef je malo jedel; bil je preveč ginjen in misel na jutri ga je vznemirjala. Ali bodo prestali bratje preskušnjo, ki jim jo pripravljala? Od časa do časa je srknil vino iz čudovite čaše, katero mu je bil podaril Faraon. Čaša je bila iz dragocenega kristala iz Fenicije, okovana s srebrom, ki ga je zelo lepo cizeliral najboljši zlatar v Egiptu in obdal z veličastnimi vložki iz najčistejšega zlata in draguljev: čaša, za katero so ga vsi zavidali.

Podkraljeva čaša je bila znana v vsem Egiptu. Imenovali so jo vedeževalno čašo, ker se je raznesla in utrdila vest po vsem Egiptu, da spoznava Jožef iz nje bodočnost; vsi so bili prepričani, da se on kot vsi drugi vedeževalci, poslužuje kot pripomočka vedeževalne čaše, medtem ko se je Jožef nikoli ni posluževal in

je vedno trdil, ako on razlaga kakšne sanje ali napoveduje bodočnost, dela to po razsvetljenju, ki mu ga pošlje Gospod.

Čaša je zlasti zanimala Benjamin, ki se ji ni mogel do siteda načuditi. Jožef je v trenutku to opazil in naenkrat mu je padla misel, da opusti preizkušnjo, ki jo je bil že določil za brate in da se bo v ta namen raje poslužil čaše.

Po obedu vstane Jožef iz mize in gre k povabljenecem. Namenil je s svojo navadno vljudnostjo nekaj besed Egipčanom, potem je pristopil k bratom, ki so se že otreli vsega strahu.

»Ali ste zadosti jedli in pili?« jih vpraša. Odgovor je bil pritrdilen. Se nikoli niso tako dobro jedli in so bili dobremu podkralju hvaležni.

»Ali si prvokrat v Egiptu?« vpraša Jožef Benjamin. »Prvokrat; toda bila sta tu že ded Izak in praded Abram.«

»Ti ugajam v Egiptu?« Benjamin izrazi svoje občudovanje nad piramidami, Nilom in velikimi mesti ter pristavi: »Škoda, da je zemlja suha.«

Jožef se ne zmeni za to opazko, temveč vpraša:

»Ali ste prišli iskat žita?«

»Da. Imamo pri sebi potrebno srebro in prinesli smo ti tudi nazaj srebro, s katerim smo zadnjikrat plačali žito, pa smo ga našli v svojih vrečah,« odgovori Juda.